

oud-hoorn

KWARTAALBLAD
van de VERENIGING „OUD-HOORN”

6e jaargang
nr. 1
april 1984

„Oud-Hoorn”

Artikel 2 der Statuten, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 15 november 1917:
„Het doel der vereeniging is het behouden van de schoonheid en het in herinnering houden van het verleden der stad Hoorn en hare omgeving”.

Kwartaalblad van de Vereniging „Oud-Hoorn”.
Gratis alleen voor leden. Losse nummers, alleen voor leden, verkrijgbaar à f 2,— per nummer bij het verspreidingsadres.

Bestuur: J. M. Baltus, voorzitter
L. P. M. Hoogeveen, secretaris
mw. E. Millenaar, 2e secretaris
mw. M. Roest-Prestupa, penningmeesteresse
leden: mw. J. Schouwink-van der Windt
A. de Graaf (archivaris)
Y. J. Hangelbroek
H. W. Saaltink
A. Boezaard

Secretariaat:
Postbus 346
1620 AH HOORN

Contributie: f 20,— per jaar, inclusief toezending van het kwartaalblad.
Giro 21 44 888 t.n.v. mw. M. Roest-Prestupa
Hoeker 2
1625 CA HOORN

Redactiecommissie:
J. L. N. Dijkstra
L. P. M. Hoogeveen
C. Koppers
J. M. Onstenk
H. W. Saaltink
W. Vingerhoed

Redactie-adres:
J. L. N. Dijkstra
Rotiusstraat 46
1624 GC Hoorn, tel. 1 71 17

Opgave nieuwe leden en tevens verspreidingsadres:

C. Koppers
Botter 39
1625 DC HOORN
tel. 3 39 23

Archiefdienst Westfriese Gemeenten:

Het streekarchief is gevestigd in het Stadhuis van Hoorn, Nieuwe Steen 1, tel. 3 12 34.

Postadres: Archiefdienst Westfriese Gemeenten
Postbus 603
1620 AR HOORN

De studiezaal is geopend van maandag t/m vrijdag van 9.00-17.00 uur en iedere tweede en vierde woensdag van de maand van 19.00-22.00 uur (behalve juli en augustus). Tussen 12.30 en 13.30 uur en ná 16.45 uur kunnen geen stukken worden aangevraagd.

Tarieven (gewijzigd per 1-2-1983):
door het archief verricht onderzoek f 9,40 per half uur;
fotokopieën f 0,70.

Eigen onderzoek op de studiezaal en het lenen van boeken uit de bibliotheek (niet alles wordt uitgeleend) is gratis.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 1 55 97).

Geopend: het gehele jaar,
maandag t/m vrijdag van 11.00-17.00 uur,
zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.

Drukker van dit blad:

NV Drukkerij en Uitgeverij Edecea,
Italiaanse Zeedijk 16A, Postbus 7, 1620 AA Hoorn

Volgend nummer en inleverdatum kopij

Het volgende nummer (6e jaargang nr. 2) zal verschijnen op 15 juni 1984. U wordt verzocht eventuele kopij voor dit nummer uiterlijk 15 mei 1984 in te leveren bij het redactie-adres:

J. L. N. Dijkstra, Rotiusstraat 46, 1624 GC Hoorn, tel. 02290 - 1 71 71.

Mededelingen van het bestuur

Het is nog maar een prille traditie: het uitreiken van een onderscheiding aan personen of instellingen die zich bijzonder hebben ingespannen voor het behoud van monumentale en historische zaken in Hoorn.

De eerste keer waren het de heer en mevrouw Schrickx, gelauwerd n.a.v. de restauratie van Kerkstraat 13-15, en de Stichting Stadsherstel alhier voor haar inspanningen ten gunste van de panden Ramen 1-3.

In de najaarsledenvergadering van 1984 hoopt het bestuur de traditie te kunnen voortzetten! Vandaar ons verzoek aan de leden: hebt u in dit verband iemand op het oog of vindt u van een instelling dat deze zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt in „Oud-Hoornse” zin, stuurt u ons dan schriftelijk uw voordracht. Het moet natuurlijk wel gaan om recente activiteiten.

Klein, maar wel fijn...

In de Rijksmonumentenlijst is voor dit pand aan het Grote Oost de volgende redengevende beschrijving opgesteld: „Hoge, laat 18e eeuwse gevel met drie gevelstenen en roeden in de vensters, vóór ouder pand”. Een erg summiere beschrijving, die niet volledig recht doet aan de waarde van het pand.

Geschiedenis

De geschiedenis van dit huis gaat in elk geval veel verder terug dan de 18e eeuw. Velius, in zijn Kroniek van Hoorn, beschrijft onder het jaar 1429 de geschiedenis van „Tryudeman en syn wyf”. Op een van de gevelstenen van Grote Oost 114 staan beiden afgebeeld. Bekend is, dat deze gevelstenen reeds aanwezig waren in de oorspronkelijke, veel oudere gevel van het huis. We komen hierop straks nog terug.

Links en rechts van deze gevelstenen zijn nog twee andere te zien, rechts met de afbeelding van een anker, links met een drietal hamers, de middelste gekroond. De huidige gevel dateert uit 1853, na een uitgebreide verbouwing door een zekere Caspar Egelman. In dat jaar laat hij het pand, toen bekend onder de kadastrale nummering Sectie A 604 en 605 de nodige veranderingen ondergaan. Er wordt bovendien een oven ingebouwd. De vergunning tot de verbouwing stipuleerde heel strikt dat de oorspronkelijk in de gevel aanwezige gevelstenen van „Tryudeman en syn wyf” met inscriptie ook weer in de nieuwe voorgevel moeten worden aangebracht. Hetgeen geschiedde. Vermoedelijk was het geen eenvoudige verbouwing, maar werden beide huizen gesloopt en werd met gebruikmaking van bestaand materiaal de voorgevel weer opgetrokken. Ook de oude eiken verdiepingsbalken zijn vermoedelijk hergebruikt. Maar verder is in het huis weinig oud materiaal meer te vinden.

Op de opmeettekening van 1944 zijn verder alle bijzonderheden van de gevel aangegeven.

Eigenaars vanaf 1806

Pand A 605 was in 1806, volgens het verpondingsregister eigendom van Antje, Wed. Veen, geb. van der Veen. De nummering was toen officieel Wijk Q nr. 8. Pand A 604, ofwel Wijk Q nr. 9 was toen eigendom van Pieter Houttuyn Gzn.

In 1810, op de 7e van de zomermaand (juni) gaat Wijk Q nr. 9 in andere handen over en wel aan Hendrik Pietersz. van Berkum, waar deze volgens het Patentregister van 1811 ook woonde; hij was van beroep wagenmaker en sjouwer. In het huis woonden volgens hetzelfde register ook nog Hendrik van Berkum, bezemmaker en sjouwer en Lodewijk Reek, wagenmaker.

Volgens dezelfde bron werd Wijk Q nr. 8 in die tijd bewoond door Jannetje van Lier, winkelierster in zout, zeep en uitdragerijen.

Als in 1832 het Kadaster in werking treedt blijken beide panden eigendom te zijn van Pieter Jan van Berkum, bezemmaker.

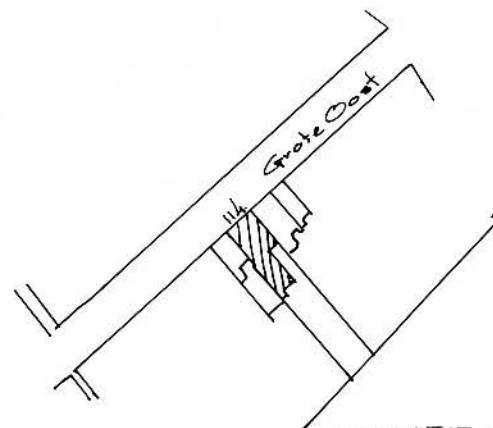
Volgens de volkstelling van 1830 is de bewoner van Grote Oost Wijk 16, nr. 8 Arie Kalker, arbeider. In Wijk 16, nr. 9 woont dan Pieter van Berkum, bezemmaker, met vrouw en kind.

Zeven jaar later is er weer een eigendomswisseling als op 22 december 1837 beide huizen worden gekocht door Caspar Egelman, hiervoor reeds eerder genoemd. De nummering is dan Wijk 3, nr. 8 en 9. Deze Caspar laat in 1851 de beide huizen verbouwen tot (militaire) bakkerij; een bestemming die nog lang zou duren.

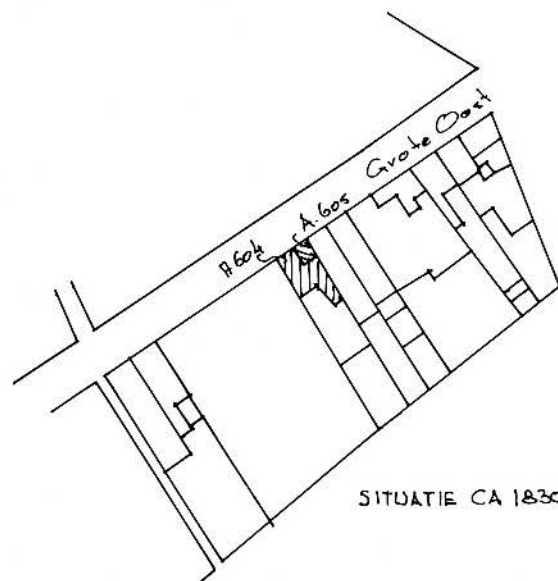
De oude militaire bakkerij was tot dan gevestigd in het pand Muntstraat 1.

De volkstelling van 1850 vermeldt als bewoners van Wijk 3, nr. 8 een zekere Anthony Verbeek en van Wijk 3, nr. 9 Pieter Jacobs van Berkum.

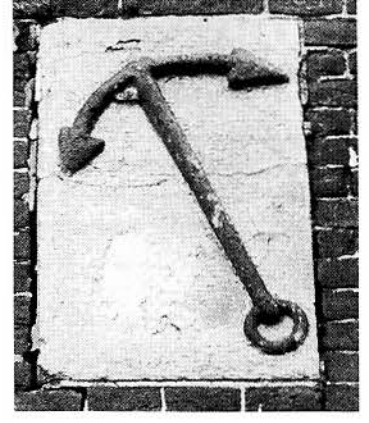
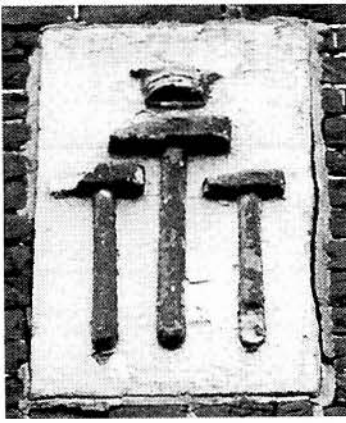
In 1853 volgt dan de reeds eerder genoemde grote verbouwing, die leidt tot de samenvoeging van de pandnummers tot één nummer en wel Sectie A, nr. 1670. Door vererving vervalt het pand in 1857 aan Maria Egelman en Arend Egelman c.s. Bijgaand plattegrondje geeft de situatie van die tijd aan.

SITUATIE CA 1975

SITUATIE CA 1830.

Wederom door vererving gaat in 1872 het huis over in handen van Jan Egelman, schipper en Vijtje Egelman, huisvrouw van Lambert de Vries (ieder krijgt de helft van het pand).

In 1892 vindt nog een verbouwing plaats. Ik heb niet kunnen achterhalen wat deze verbouwing precies inhield. In 1898 wordt het pand dan weer verkocht aan Meindert de Vries, van beroep bakker. Een jaar later wordt de achter het huis gelegen tuin bebouwd met twee woonhuizen, dan gelegen aan de Gedempte Appelhaven. Het bezit wordt gesplitst en in 1902 verkocht aan Jacob Fok, eveneens een bakker. Het Kadasternummer wordt dan Sectie A, nr. 3888.

De volgende eigenaar (in 1905) is weer een bakker, nl. Herke Zwagerman, die vier jaar later het onroerend goed weer doorverkoopt aan Luitje Dekker, een brood-, koek- en banketbakker. De serie bakkers in dit huis eindigt dan in 1913 met de brood- en koekbakker Jan Algera, die het huis koopt en er tot 1936 blijft wonen en werken.

In dat laatste jaar wordt het huis weer geveild en gekocht door een zekere Cornelis Gijsbertus Okx, koopman. Tussentijd, in 1939, vindt er weer een verbouwing plaats van bakkerij tot loodgieterswerkplaats.

Na 1941 ontstaat er een heen en weer situatie in het eigendom van het huis. In dat jaar wordt de NV Noord Hollandsche Levensverzekering Mij. te Alkmaar eigenaar, doch twee jaar later wordt het weer terugverkocht aan Cornelis Okx. In 1951 is dezelfde Maatschappij weer eigenaar.

In de zestiger jaren wordt het huis dan gekocht door de loodgieter P. Pranger, die er tot voor kort zijn werkplaats had.

Inmiddels is het pand in handen van een nieuwe eigenaar, die de architect Luc. Trigallez opdracht heeft gegeven het huis weer tot woning te restaureren, zodat binnen niet al te lange tijd aan het Grote Oost weer een mooi gerestaureerd pand zal staan.

De gevelstenen

In de aanvang vertelde ik een en ander over de gevelstenen die nog steeds op de oorspronkelijke plaats aanwezig zijn.

De geschiedenis van „Trydeman en syn wyf" heeft een aantal Hoornse kroniekschrijvers beziggehouden. Ik laat hieronder een drietal teksten volgen van C. A. Abbing, Klaas van Voorst en Van Lennep en Ter Gouw. Het lost de vraagtekens rond dit mysterieuze echtpaar niet op. Is het alleen legende, verdraaide legende of volledige waarheid? Voer voor historici, zou ik zeggen.

Uit: C. A. Abbing

(1) Nog heden ziet men dit Beeldwerk met deze onderschriften, waarschijnlijk twee eeuwen oud:

*O loffelyke daed, o schoone gulde tyden!
Wie dat er aan gedenkt, die moet hem nog verblyden.
Het land dat schut, en beeft den vijand die komt aen;
Hij wil met Amalek gantsch Israel verlaen.
Hij koomt met groote magt, maar Godt heeft ons gegeven
Ook Arons en de Hurs, wiens namen zijn geschreven.*

*Tot eer van haer geslagt, tot lof van dese daed;
Die klampen hem aen boort die weten noch wel raedt.
Hier is een Hoorens hop, daer gaet het op een veghten,
Daer ziet men 't eene schip vast aan 't ander hechten,
Daer siet men reghte liefde, daer doet men onderstant,
Daer veght men sonder gelt, voor 't lieve vaderland.*

*En sonder twyffel dit, daer synder ook in 't midden,
Daer sijnder op het lant, die Godt met Mooses bidden,
Tot dat men overwint, gelyck het is geschiet,
Waervan men huynen noch een klare teken siet.*

(2) Aan den gevel van het huis, vroeger door hem bewoond, werdt in 1658 bij de verbouwing dit versje, in hardsteen uitgehouwen, geplaatst:

*Trydeman met sijn wijf, wilt weten,
Zy hebben den armen niet vergeten,
Wie uyt liefde bloot,
Den armen in der noot
Bijstaat,
Die sal voorwaar,
De Heer der heerschaar
Hebben te baat.*

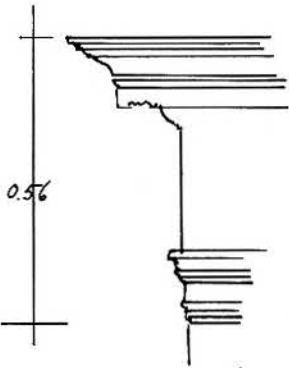
Daar in alle hunne giftbrieven Trydeman en sijn Wijf genoemd werden, is dit in deze Stad een spreekwoord geworden, om aan te duiden, dat de Vrouw ook wat te zeggen heeft.

(1) Men heeft nooit geweten, van waar en waarom zij herwaarts kwamen; ja hunne mildheid maakte hen verdacht, of zij ook met kwade oogmerken gekomen waren, verstand met den vijand hielden, en door hunne uitdeelingen het gemeen op hunne hand zochten te krijgen. Hierop slaat het versje, aan den luifel van hetzelfde huis nog heden te lezen, onder hunne afbeelding, en die van hunnen, met brood beladen Ezel:

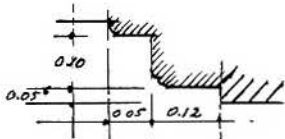
HOORN
 ARCHITECT-LEIDER
 FERD. B. JANTZEN. F.GEM.
 AMSTERDAM

GROOTE-OOST

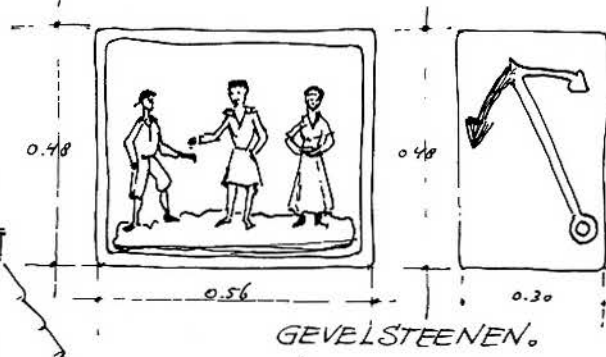
GEVELSCHETS
 BLAD NO 36
 KOMT VOOR OP STRAATBEELD NO 70

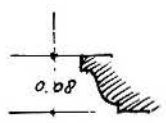
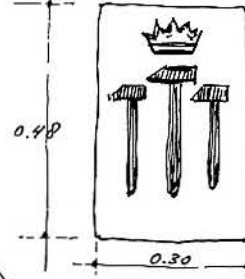
GOOTDETAIL. A

DOORSN. KOZIJN C.

GEVELSTEENEN.

KALF PROF. B

№ 114
 LOODGIETER

7 2'

ANNO XVIII^d

Deze Hofste heeft bewoont,
 Truydeman en syn Wyf, wilt dit verstaan,
 Zy hebben haar eerste deelbroot laten uitgaan:
 Zy bakten, haare ezel het broot [verkogt],
 Ontving kwaat gelt, heeft het 't thuis gebrogt;
 Hierom was de burgery zeer bevaam,
 Vreesde dat Hoorn zoude vergaan.

Uit: Klaas van Voorst

1658.

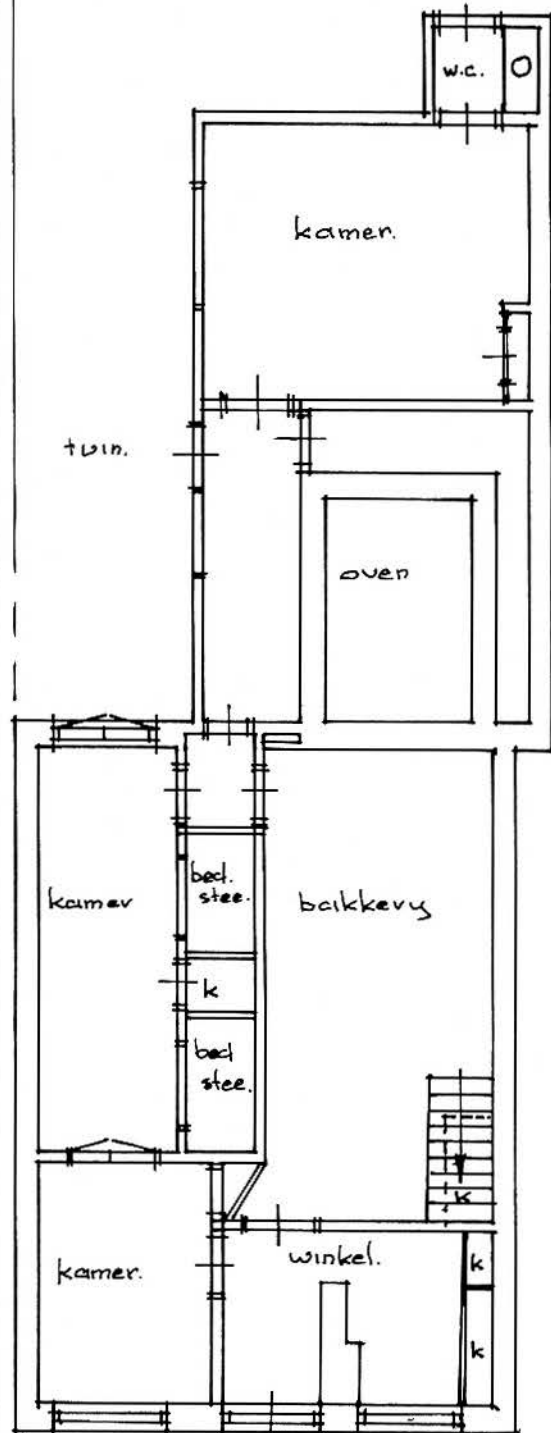
Ter gedagtenisse van Truijdeman, en zijn Wijf, en tot vernieuwinge des geheugenisse, wierdt in dit Jaar aan de voorgevel van t hujs opt Oost daar zij gewoon hebben, en waar in hunne afbeeldzels, (ook nu nog in 't Jaar 1819) in hardsteen uijtgehouden te zien zijn, deze volgende verzen gesteldt,

*Truijdeman en zijn Wijf wilt weeten,
 die hebben den armen niet vergeeten,
 Wie uijt Liefde groot, den armen in den noodt,
 bijstaadt,
 die zal voorwaar, den Heer der Heijerschaar, hebben
 te baadt,*

Over Truijdeman en zijn wijf,

Deze Truijdeman, en zijn wijf, waren (volgens oude overleveringen en de meeste gevoelens) om eenige vervolging hier binnen deze Stadt komen vlugten, (van waar, of in wat Jaar, of wanneer zij gestorven zijn, is mijn niet gebleken.) Maar den Heer Velius schrijft daar al reeds van, op 't Jaar 1429. dat deze Truijdeman, de Noordernissen (?) aan de Groote Kerk, alleen ten zijnen kosten, geheel zou hebben laten optrekken, zoo dat hij dan zeker in die tijd bij maken van de Gr.kerk hier moet geleefd hebben; hier gekomen zijnde, schenen zij zeer sober, en ook gering in klederen te wezen; Waarom de burgers haar ook voor slegte of gemene Luijtjes aanzagen, dog door de menigvuldige uijtdeelingen der aalmoessen, en de groote giften die zij aan de Godshuijzen deden, bespeurde men wel haast dat zij een groote zomme gelt mosten bezitten, of het dagelijks kregen, maar hoe zij deze schat verzamelt hadden, of van waar zij 't kregen kon niemand beseffen of begrijpen; Waarover dan ook veelen differente gedagten daar over hier bij de burgers omgingen;

Zij deden niet alleen veel goedt, en gaven milde giften aan de Godshuijzen, maar ook aan alle behoeftege, en zonder onderscheid aan ieder die zulks maar eenig sints scheenen nodig te hebben, en 't van hun begeerde, gelijk ook blijkt uijt het broodt dat zij dagelijks bakten, en door een muijl-ezel de stadt rondt lieten brengen. om zoo ook des winters aan alle en een iegelijk, 't zij dat hij gelt daarvoor gaf, of in 't geheel geen gelt daarvoor; of kwaadt slegt gelt gaf, egter aan ider hun brood lieten uijtdeelen; dit een en ander kon elk nu wel nagaan dat veel gelt toe benodigt was, en niemand konde begrijpen hoe die eenvoudige menschen daar aan kwamen, dit deedt eenige burgers vreezen, of zij ook wel geheijme correspondentie onderhielden met eenige vijanden, en daarvoor gelt trokken, om zo op deze wijs, het gemeen op zij te krijgen, en daardoor in 't vervolg dus deze stadt aan haar over te leveren; althans men vond dies tijds hier burgers die daar voor vreesden, gelijk duidelijck te kennen geeft, het navolgende eenvoudige versije, 't welk aan de Luijffel

reconst. plattegrond vöü 1939.

(t andere versije hier voorgem: staat an de puijbalk) voor 't hujs aan de Zuidzijde op 't Oost een hujs of 10 van de gevangenpoort, daar zij ingewoont hebben nog 1819. Staat te Lezen; en Luijdt aldus.

Hier op deze Hofstede heeft gewoon Truijdeman met zijn Wijf

Wilt dit verstaan,
 Want zij hebben het eerste deel broodt laten uijtgaan,

Zij bakten, haar Ezel 't broodt verkogt,
 Ontfing kwaadt gelt, heeft dat 't hujs gebrogt,
 Hier om was de burgerij zeer bevaan,
 en vreesde dat Hoorn zoude vergaan; —

Het doet mijn vreemt dat bij den Heer Velius in zijn Historie van deze Stadt, vervolgens nooit meer iets van de Voorn: Truijdeman en zijn Wif is aangetekent of te vinden is, nadien het in die tijden een heel naamagtig en notabel man was, of wanneer zij gestorven zijn. Of hoe het naderhand met die Luijde gegaan is, ofte eenige melding op 't Jaar 1613, doen het huijs dat er nu staat gebout is, doen den H. Velius Leefden, en zeker wel geweten heeft hoe het vorige Hofte was; maar hij meldt er niets meer van, als 't geene opt Jaar 1429. pag: 52, te vinden is.

Uit: Van Lennep en Ter Gouw

Truydeman met sijn wif was in de eerste helft der 16de eeuw een weldadig paar menschen te Hoorn. Zij gaven den armen brood om niet; want de man was bakker. Hij had een ezel, die wonderlijk verstandig was, wat anders de ezels juist den naam niet hebben te zijn. Die ezel ging alleen de stad rond bij al zijn meesters klanten, liet het brood uit zijn mand nemen en keek toe, dat het geld daarin gelegd werd. Eens lei iemand valsch geld in de mand: maar de ezel zag — of rook — het terstond, en, in plaats van zijn loop te vervolgen, keerde hij onmiddellijk tot zijn meester terug, die eerst niet wist waar 't aan toe te schrijven was, dat zijn trouwe langoorige werkbode dus vóór zijn tijd weer t'huis was; doch niet weinig over de schranderheid van 't beest versteld stond, toen hij er de oorzaak van had ontdekt. De gansche stad was, als men denken kan, over 't mirakel verbouwereerd. Nog komt de afbeelding dier beide menschen voor in een gevelsteen op het Oost te Hoorn, met dit rijm:

*Dese Hofstede heeft bewoont
Truydeman met sijn wif, wilt dat verstaan.
Sij hebben haar eerste deelbroot laten uitgaan.
Sij backten, haare ezel het broot verkogt.
Ontfing quaat gelt heeft het t'huis gebrog.
Hierom was de burgerij seer bevaan (bevangen)
Vreesde dat Hoorn soude vergaan.*

Het oude huis werd in 1658 vernieuwd en er toen nog dit rijm bijgevoegd:

*Truydeman met sijn wif, wilt weten,
Sy hebben den armen niet vergeten:
Wie uyt liefde bloot
Den armen in den noot
Bijstaat,
Die zal voorwaar
De Heer der heerschaer
Hebben te baat. 1658.*

Bronnen:

C. A. Abbing, beknopte geschiedenis der stad Hoorn en van de Grootte Kerk.

Hoorn, huizen, straten, mensen, uitg. Stichting Stadsherstel Hoorn.

Van Lennep en Ter Gouw, boek der opschriften.

Klaas van Voorst, Kroniek van Hoorn.

Archiefdienst Westfriesse Gemeenten:

Verpondingsregister 1806.

Patentregisters 1806-1811.

Notulenboeken B en W 1800-1900.

Kadastrale registers.

Volkstellingregister 1830 en 1850.

Verslag van de Vereniging „Oud-Hoorn” over 1983

L. P. M. Hoogeveen, secretaris

LEDEN

Het ledenbestand gaf dit jaar een verheugende groei te zien. Er werden 169 nieuwe leden ingeschreven; 38 mensen zegden hun lidmaatschap op. Het ledental steeg dus met 131 van 588 op 1 januari tot 719 op 31 december 1983.

Op 15 augustus is ons lid de heer Wouter Hakhoff overleden. Het bestuur herdenkt hem met waardering. Ereleden van de vereniging zijn de heren H. Krijgsman (sedert 17 mei 1979) de D. Breebaart (sedert 30 oktober 1980).

Het bestuur bracht ons oudste lid, mevrouw Margaretha Eijken, op 12 november traditiegetrouw een bloemenhulde ter gelegenheid van haar 108ste verjaardag.

BESTUUR

De heer L. P. M. Hoogeveen is in de ledenvergadering van 3 mei herkozen als bestuurslid. Wegens aanzienlijke toename van de secretariaatswerkzaamheden zocht het bestuur mevrouw E. Millenaar aan voor de functie van tweede secretaris. Zij werd in de ledenvergadering van 11 oktober tot bestuurslid benoemd.

Ons bestuurslid de heer H. W. Saaltink behaalde dit jaar zijn doctoraal examen geschiedenis cum laude; namens het bestuur werd hem ter gelegenheid van dit heugelijke feit tijdens een informele receptie in het Westfries Museum op 2 december een geschenk aangeboden. Het bestuur benoemde mr. M. Abma, notaris te Hoorn, tot juridisch adviseur van de vereniging.

ONDERSCHIEDINGEN

In het jubileumjaar 1982 heeft de ledenvergadering besloten tot het instellen van een onderscheiding voor personen en instellingen die prestaties hebben verricht overeenkomstig de doelstellingen van „Oud-Hoorn”. Het bestuur besloot dit jaar de onderscheiding te laten bestaan uit een gevelschild met een korte omschrijving van het betreffende pand, naar analogie van de bekende ANWB-schilden.

De voorzitter reikte op 11 oktober de eerste twee onderscheidingen uit aan de heer en mevrouw Schrikk en aan de Stichting Stadsherstel Hoorn.

De heer en mevrouw Schrikk ontvingen de onderscheiding voor de restauratie van het voor Hoorn zeldzame Jugendstilpand aan de Kerkstraat 13-15 en het handhaven van het gave winkelinterieur, een verademing tussen de gebruikelijke, wansmakelijke „aanpassingen” van winkels aan de moderne tijd. Het bestuur heeft juist voor dit vrijwel enige niet-monument in de Kerkstraat gekozen om zijn zorg voor de jongste bouwkunst te onderstrepen.

Mevrouw Schrikk zei in haar dankwoord dat de restauratie van het pand moet worden gezien als een poging een tegenwicht te bieden aan het toenemend verlies van karakter van de bebouwing rond het Kerkplein. De heer en mevrouw Schrikk bewezen onmiddellijk de onderscheiding waardig te zijn door het schild niet aan te brengen aan de zeer kwetsbare en voor dit doel eigenlijk ongeschikte onderpui, maar te plaatsen in een van de etalages. Het bestuur is het van harte eens met deze oplossing.

De tweede onderscheiding is aangeboden aan de heer D. Breebaart als voorzitter van de Stichting Stadsherstel als waardering voor de restauratie van de majestueuze panden aan de Ramen 1-3. De heer Breebaart overhandigde het schild op zijn beurt direct aan de heer J. E. Alsema, directeur van het Grond- en Woningbedrijf van de gemeente Hoorn als nieuwe eigenares van de panden.

LEDENVERGADERINGEN

De ledenvergaderingen zijn dit jaar gehouden op 3 mei en 11 oktober, beide in Het Wapen van Hoorn aan de Dubbele Buurt 20.

De jaarvergadering op 3 mei werd door ongeveer 40 leden bijgewoond en stond hoofdzakelijk in het teken van de Grote Kerk. Het bestuurslid ir. Y. J. Hangelbroek gaf commentaar bij een diaprojectie over de Grote Kerk en ons lid de heer J. Stuijffbergen liet videobeelden zien van de vergadering van de commissie stadsontwikkeling in het stadhuis op 24 maart en flitsen van de activiteiten rond de Grote Kerk op zondag 1 mei, toen vrijwilligers een deel van de tuin uitmestten.

Op 11 oktober waren ongeveer 50 leden aanwezig en zorgden voor levendige discussies over de verschillende kwesties die aan de orde werden gesteld. De boeiende inleiding van ir. J. F. M. van der Heijden van de afdeling Rehabilitatie van de gemeente Hoorn over stadsvernieuwing in de Hoornse binnenstad deed de geïnteresseerde toehoorder bijna tot de conclusie komen dat het met de gemeente Hoorn nog niet zo beroerd gesteld is als het gaat om het behoud van het historische

stadsbeeld. Een waarlijke prestatie van de spreker in dit milieu. Dat hij toch niet helemaal geslaagd is zal uit het vervolg van dit verslag blijken.

BESTUURSVERGADERINGEN

Het bestuur vergaderde dit jaar twaalf maal, waarvan drie maal in de Schoolsteeg 7.

EIGENDOMMEN

Bierkade 10

Het pand zal voor het eerst op de riolering worden aangesloten, die in de Bierkade wordt aangelegd. Het bestuur heeft maatregelen genomen om eventuele beschadigingen aan het pand in verband met de werkzaamheden ter plaatse te kunnen bewijzen.

Onder de Boompjes 8

Het bestuur opende onderhandelingen met de gemeente Hoorn over de aankoop van een stuk grond van 28 m² achter het pand voor onder meer de aanleg van een tuin. De ledenvergadering verleende op 11 oktober toestemming voor deze aankoop tegen een koopsom van f 100,— per m².

Schoolsteeg 7

In het voorjaar zegde de heer C. G. M. Mels de huur op van het pand waarin hij sinds 1975 zijn goud- en zilvermederij had. De heer Mels had een nieuw onderkomen gevonden aan de Nieuwsteeg 43. Het bestuur vond een nieuwe huurder in de persoon van de heer J. Menses, die er zijn houtverwerkingsbedrijfje vestigde onder de naam „De Krul”.

STADSBEELDBEWAKING

Structuur- en verkeersplan voor de binnenstad

Het bestuur maakte in een brief aan de gemeenteraad op 1 oktober ernstig bezwaar tegen het ontwerp structuur- en verkeersplan voor de Hoornse binnenstad. De tweedeling in een winkel- en een woongebied betekent een ingrijpende, kunstmatige inbreuk op de historisch gegroeide verweving van de diverse functies binnen het beschermde stadsgezicht van Hoorn. Het bestuur ziet in het verkeersplan een terugkeer naar de uitgangspunten van het verwerpelijke KOM-plan uit de zestiger jaren met een inmiddels volkomen achterhaalde visie ten aanzien van het autoverkeer in de historische binnenstad.

Globaal bestemmingsplan voor de binnenstad

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland besloten op 28 september de bezwaren van „Oud-Hoorn” tegen het globaal bestemmingsplan ongegrond te verklaren. Gedéputeerde Staten menen dat het gemeentebestuur geslaagd is in het maken van een goede belangenafweging in het bestemmingsplan voor de binnenstad, waarin zich „een opeenhoping van vele functies en belangen” bevindt. „Een bestemmingsplan moet aan al deze belangen recht doen.” Het bestuur heeft er geen enkel vertrouwen in dat de gemeente aan alle belangen evenveel recht zal doen. Het gemeentebestuur heeft bij voortdurend de belangen van de middenstand en

het autoverkeer voorrang gegeven boven die van de leefbaarheid en het historische karakter van de binnenstad, en er is geen reden aan te nemen dat dit in de nabije toekomst zal veranderen. De „uitgebreide procedure” waarnaar door Gedeputeerde Staten wordt verwezen in verband met de detailhandelsvestigingen, geeft geen enkele garantie, omdat de achterliggende visie van het gemeentebestuur duidelijk in één richting gaat. Met een verwijzing naar het Structuurplan Groot-Hoorn uit 1976 wordt gesteld dat het centrale winkelapparaat in de binnenstad zijn positie als regionaal hoofdwinkelcentrum in de toekomst moet blijven behouden.

Gedeputeerde Staten menen dat de bescherming van het stadsgezicht voldoende wordt gewaarborgd en verwijst naar een brief van de Monumentenraad van 18 januari 1983, waarin deze mening wordt bevestigd. Het bestuur heeft al eerder aan zijn twijfel aan het beleid van Monumentenzorg uiting gegeven en heeft nog onvoldoende aanwijzingen dat dit beleid zal worden bijgesteld.

Het zal duidelijk zijn dat het bestuur de visie van Gedeputeerde Staten volstrekt verwerpelijk vindt.

Bestemmingsplan Jeudje-Vollerswaal

Aan de bezwaren van „Oud-Hoorn” tegen het bestemmingsplan Jeudje-Vollerswaal is door de gemeente op geen enkele wijze tegemoet gekomen. De door de gemeente aangedragen argumenten hebben het bestuur op geen enkele wijze overtuigd. De gemeenteraad heeft het bezwaarschrift van „Oud-Hoorn” op 13 april ongegrond verklaard.

Gedempte Appelhaven 2: Koetshuis

Het bestuur heeft op 23 januari bij het gemeentebestuur een bouwplan ingediend voor het Koetshuis en een aangrenzend pand. Het door de Dienst Openbare Werken ontworpen plan deed naar de mening van het bestuur het monumentale karakter van het Koetshuis geweld aan; in het ingediende plan is de aanbouw als een zelfstandige eenheid gepresenteerd.

Burgemeester en wethouders deelden op 29 april mee besloten te hebben het bouwplan van Openbare Werken voor het Koetshuis te handhaven. Zij namen niet de moeite daarvoor enig argument aan te dragen, een hooghartige houding van de gemeente, waaraan het bestuur overigens wel gewend begint te raken.

In dit verband moet nog gememoreerd worden de officiële opening van het Buitenmuseum in Enkhuizen door koningin Beatrix op 6 mei, in het bijzijn van onder meer

de minister van WVC. In dat Buitenmuseum is met geld van het Ministerie van WVC een gloednieuwe replica van het Hoornse Koetshuis gebouwd, terwijl datzelfde ministerie tot nu toe geen geld beschikbaar wilde stellen voor de restauratie van het sterk vervallen originele pand in Hoorn. Het bestuur acht deze handelwijze van de minister onbegrijpelijk en beneden alle peil.

Gravenstraat/Wisselstraat

Het bestuur heeft op 11 november in een brief aan het gemeentebestuur zijn mening kenbaar gemaakt over het bouwplan voor de uitbreiding van de openbare bibliotheek en een school aan de Gravenstraat/Wisselstraat. Het bestuur betreurt het dat de saaiheid en fantasieloosheid van veel moderne architecten, zo genadeloos gemanifesteerd op bijvoorbeeld Breed 13-15-17-19, Gouw 4-6-8-10, Italiaanse Zeedijk 122 en Kerkplein 37-38, opnieuw een kans krijgt in de binnenstad. Er wordt hier bovendien een groot gebouw neergezet, terwijl elders in de binnenstad steeds meer monumentale gebouwen leegkomen.

Grote Oost 60: Oosterkerk

Het bestuur heeft op 3 maart besloten een éénmalige bijdrage van f 100,— te schenken aan de Christelijke Oratoriumvereniging Soli Deo Gloria en de Stichting Oosterkerk voor de uitvoering van de Johannes Passion van Johann Sebastian Bach. Het bestuur meende dat dit het begin kan zijn van een traditie en de functie van de Oosterkerk kan versterken.

De Haai: Havenlicht

Burgemeester en wethouders deelden op 11 februari mee dat de vernielingen die zijn aangericht aan de houten lichtopstand zullen worden hersteld. Voorts zal rondom de trap een hek met poort worden geplaatst welk moet dienen ter bescherming van het geheel. Het bestuur heeft nadien geconstateerd dat de toestand van het havenlicht nog steeds slecht was.

Kerkplein: Grote Kerk

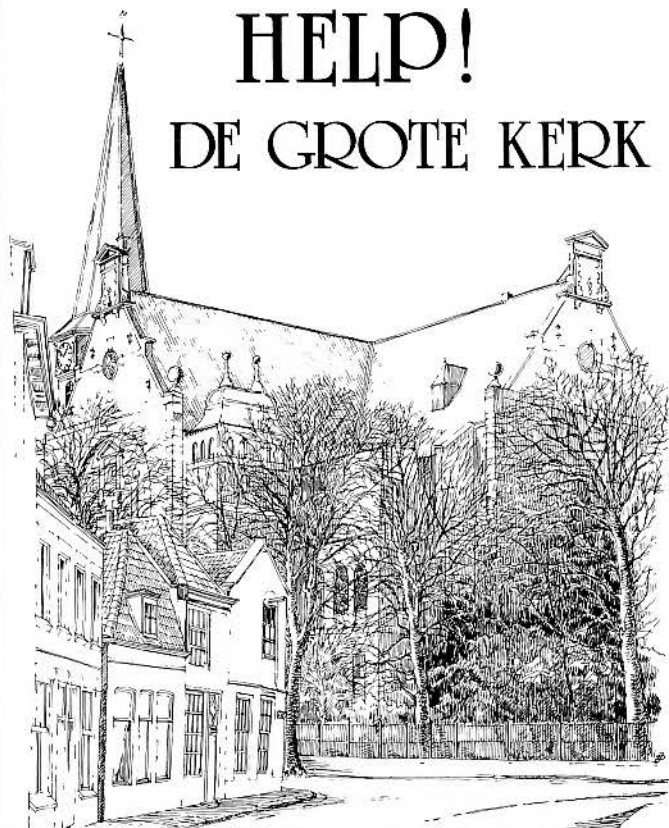
Het voortbestaan van dit markante, beeldbepalende gebouw in het hartje van het beschermde stadsgezicht van Hoorn moet gewaarborgd worden. Dit standpunt bracht „Oud-Hoorn” er toe dit jaar initiatieven te ontwikkelen in een poging de kerk voor de stad te behouden en sloop, een brute aanslag op het historische karakter van de binnenstad, te voorkomen. Aanleiding was het principe-besluit van burgemeester en wethouders om de kerk niet aan te kopen.

De vereniging bracht in maart een speciale uitgave uit, getiteld „De Grote Kerk te Hoorn”, met tal van artikelen over met name de recente historie van de kerk en de tot dan toe ondernomen pogingen de kerk te behouden. Ook zijn op grote schaal posters verspreid, die overal in de stad werden opgehangen.

Op 23 februari zijn de leden van de commissie stadsontwikkeling door de Grote Kerk rondgeleid. De zaak werd op de spits gedreven door de kerkvoogdij van de Hervormde gemeente, die op 9 maart de gemeente om een sloopvergunning voor de kerk verzocht. Het bestuur richtte op 18 maart een verzoek tot de Monumentenraad om de kerk op de Rijksmonumentenlijst te plaatsen.

Op 24 maart hield de commissie stadsontwikkeling in het stadhuis een vergadering over de Grote Kerk, die zich in

HELP! DE GROTE KERK

Wij willen de Grote Kerk behouden

een grote publieke belangstelling mocht verheugen, met name van leden van „Oud-Hoorn”. Voor de vergadering kreeg „Oud-Hoorn” de gelegenheid haar visie over de kerk aan de commissieleden duidelijk te maken. De voorzitter lichtte in een toespraak het standpunt van de vereniging toe en bestuurslid ir. Hangelbroek gaf een toelichting bij dia's van de Grote Kerk.

Op 19 mei is door enkele leden van „Oud-Hoorn” de Stichting „Behoud Grote Kerk” opgericht, die zich ten doel stelt de bevordering van het herstel en de instandhouding van de Grote Kerk te Hoorn. De eerste zorg van de stichting was zo snel mogelijk geld bijeen te krijgen voor het noodherstel van de kerk en het verkrijgen van het feitelijke beheer over de kerk.

De ledenvergadering besloot op 11 oktober de Stichting Behoud Grote Kerk een renteloze lening te verstrekken van f 5.000,— ten behoeve van het maken van een restauratieplan voor de kerk.

Het honderdjarig bestaan van de Grote Kerk op 4 november is helaas stilzwijgend voorbijgegaan, omdat er nog weinig te vieren viel. Maar in dit jubileumjaar hebben zich zoveel mensen ingespannen voor het behoud van dit kerkgebouw, dat wellicht later geconcludeerd kan worden dat 1983 een keerpunt ten goede is geweest in de geschiedenis van de Grote Kerk te Hoorn.

Kerkplein 10-11

Het bestuur heeft met genoegen kennisgenomen van de plannen tot restauratie van de pandjes, die het behoud van dit karakteristieke hoekje van het Kerkplein betekent.

Muntstraat 4/Korte Achterstraat 4

Het bestuur maakte zich grote zorgen over de ernstige vernielingen die bij voortduring aan het voormalige pand van de VOC aan de Muntstraat 4 werden toegebracht. Het gebouw is bij de ingebruikname als politiebureau in de

vijftiger jaren door de gemeente voorbeeldig gerestaureerd en ook nadien zorgvuldig onderhouden. Het is onbegrijpelijk dat de gemeente heeft toegestaan dat aan dit gebouw in zeer korte tijd door vandalisme zware schade is toegebracht.

Het bestuur heeft op 6 juni in een brief aan burgemeester en wethouders erop aangedrongen verder verval te stuiten. Burgemeester en wethouders wisten op 18 juli slechts te antwoorden dat de situatie met betrekking tot het pand „de nodige aandacht van ons college heeft”. Gezien de ervaringen met het voormalige politiebureau is het bestuur uiterst ongerust over de toekomst van het Weeshuis aan de Korte Achterstraat, als het jongeren centrum daarheen verplaatst wordt. Het bestuur kan zich met dit plan niet verenigen.

Rode Steen 8: Waag

Het bestuur heeft verheugd gereageerd op de afwijzing door Monumentenzorg van de plannen om de VVV en het bureau Voorlichting van de gemeente in het Waaggebouw te vestigen. Voor deze onzalige plannen zouden weegschalen moeten verdwijnen en een tussenverdieping worden gebouwd.

Ramen 1-3

Bestuursleden hebben op 11 mei de officiële afronding van de restauratie van de monumentale panden bijgewoond. Na de bezichtiging werden in de voormalige raadzaal in de Statendoor de panden symbolisch aan enkele toekomstige bewoners overgedragen. De voorzitter richtte bij deze gelegenheid een felicitatie aan het adres van de Stichting Stadsherstel en de gemeente Hoorn en kondigde het geschenk van de vereniging, een gevelschild, aan.

VERTEGENWOORDIGINGEN

In de vertegenwoordigers van „Oud-Hoorn” in de Stichting Stadsherstel, de gemeentelijke monumentencommissie en de welstandscommissie voor de binnenstad kwam dit jaar geen wijziging.

De monumentencommissie hield zich naast de actuele zaken vooral bezig met het samenstellen van het concept van de gemeentelijke monumentenlijst; de werkzaamheden daaraan werden voltooid.

Het bestuurslid de heer A. Boezaard is benoemd tot lid van de Commissie Noord-Holland van de Bond Heemschut, waar hij de plaats innam van ing. N. J. Groot.

WERKGROEPEN

Bouwkunst

De voorzitter gaf zijn bouwkunscursus in de maanden september en oktober aan ongeveer dertig belangstellenden uit heel Noord-Holland. Dit jaar werd gastvrijheid genoten — en wel zeer letterlijk dankzij de onvermoeibare inspanningen van de aan alles denkende heer A. de Graaf — in een zaal achter de Lutherse kerk, die welwillend door de Lutherse gemeente beschikbaar was gesteld.

De cursus werd als gebruikelijk afgesloten met twee zondagochtendwandelingen op 30 oktober en 6 november, waarbij bezoeken werden gebracht aan het Huis anno 1624 aan de Binnenluiendijk en aan de Mariatoren.

Documentatie

De leden van de werkgroep werkten onverminderd voort aan het verzamelen van gegevens betreffende de geschiedenis van de panden in de binnenstad. Door dit werk komen steeds meer historische gegevens direct ter beschikking van het bestuur en wordt de mogelijkheid geschapen een stroom van publikaties over de historische binnenstad het licht te doen zien.

Redactie kwartaalblad

De verschijning van de speciale uitgave over de Grote Kerk in maart, waarvan de redactie bestond uit de heren J. M. Baltus, A. Boezaard en J. L. N. Dijkstra, hebben de redactie doen besluiten ook de omslagartikelen van de vier normale nummers van het kwartaalblad te wijden aan Hoornse kerkgebouwen: de Noorderkerk, de Oosterkerk, de Lutherse kerk en de RK kerk van de H.H. Cyriacus en Franciscus.

De tijdsplanning kon nog niet helemaal vlekkeloos worden uitgevoerd, maar het kleine groepje vrijwilligers heeft kans gezien ook deze vijfde jaargang vier gevarieerde nummers uit te geven.

Stadswandelingen

In de periode van 27 mei t/m 26 augustus zijn op zeven vrijdagavonden voor de zevende achtereenvolgende keer stadswandelingen gehouden. De wandelingen zijn dit jaar gecoördineerd door de heer A. de Graaf. De enthousiaste gidsen konden dit jaar ongeveer 800 personen de vele mooie plekjes van onze stad laten zien en met interessante verhalen belangstelling wekken voor de geschiedenis van Hoorn.

Het bestuur is de gebruikers van de panden die bezichtigd konden worden bijzonder dankbaar voor hun medewerking en welwillendheid om hun monumenten voor de wandelaars open te stellen: het Timmermansgildehuis, de Noorderkerk, Bierkade 10, het Weeshuisplein, Schoolsteeg 7, het Foreestenhuis, de Oosterkerk, het pand van de firma Kaag aan het Breed en de Mariatoren. Ook de pers verleende weer volop medewerking door uitgebreide vooraankondigingen van de wandelingen op te nemen. Radio Paradio gaf een impressie van een van de wandelingen met onder meer een gesprek met Klaas van Hinte. De gidsen ontvingen als dank voor hun medewerking van het bestuur het boekje „Zink in Nederland” van Meindert Stokroos. Bestuursleden en gidsen leidden ook enkele van buiten Hoorn afkomstige groepen door Hoorn rond.

REPRESENTATIEF

Bestuursleden bezochten onder meer de studiedag van de NCM in Amersfoort op 31 maart, de Historische Dag van de Culturele Raad Noord-Holland in Alkmaar op 1 oktober, de jaarvergadering van de NCM in Utrecht op 12 november en de opening van verschillende tentoonstellingen in het Westfries Museum. De voorzitter hield op 13 april in De Rijk een lezing voor leden van het Oudheidkundig Genootschap De Rijk.

Hoorn, maart 1984.

Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Hollands Noorderkwartier

Het afdelingsbestuur is geschokt door het overlijden van mr. P. C. Avis, die nog kort tevoren tijdens een vergadering voor zijn jarenlange inspanning voor de vereniging was bedankt.

De vereniging telt nu bijna 6.000 leden; er zijn plannen om tot een nieuwe afdeling rond Hoorn-Enkhuizen-Medemblik te komen.

In 1984 zijn nog de volgende bijeenkomsten gepland in De Vest te Alkmaar, telkens om 20.00 uur:
maandag 10 september: contactavond;

dinsdag 9 oktober: ds. Van 't Einde over boerderijnamen als familienamen;

maandag 12 november: programma staat nog niet vast; het bestuur stelt ideeën op prijs.

Voor het verenigingscentrum in Naarden worden vrijwilligers gevraagd om nieuwe gegevens in te voegen in het centraal naamregister.

Voor nadere inlichtingen kunt u terecht bij de secretaris van de afdeling, de heer J. J. Kaldenbach, Amstelstraat 18, 1823 EV Alkmaar, tel. 072 - 12 30 29.

Jaarcijfers van de Vereniging „Oud-Hoorn” 1983-1984

Mevr. M. Roest-Prestupa, penningmeester

UITGAVEN	<i>begroting 1983</i>	<i>werkelijke cijfers 1983</i>	<i>begroting 1984</i>
Eigen panden			
Onderhoud	8.000,00	5.476,50	8.000,00
Lasten	10.000,00	9.920,77	9.000,00
Inspectierapport Bierkade 10		106,20	
Advertentiekosten Schoolsteeg 7		107,16	
	<hr/> 18.000,00	<hr/> 15.610,63	<hr/> 17.000,00
Vereniging			
Secretariaat/drukwerk	2.000,00	2.822,48	2.000,00
Drukwerk kwartaalblad	6.000,00	7.883,20	8.000,00
Actie behoud Grote Kerk		6.634,92	
Vergaderkosten (leden)	875,00	362,50	500,00
Lidm. andere verenigingen	245,00	250,00	250,00
Bijdr. verenigingsregister	57,00	58,50	60,00
Werkgroep documentatie	1.168,00	—	1.168,00
Publikaties	5.000,00	—	5.000,00
Bankrente	15,00	17,00	17,00
Bijdrage archeologisch onderzoek	—	—	1.000,00
Stadswandelingen	—	—	500,00
Diversen		1.489,86	200,00
	<hr/> 15.360,00	<hr/> 19.518,46	<hr/> 18.695,00
Saldi toename		8.079,01	
Totaal	<hr/> 33.360,00	<hr/> 43.208,10	<hr/> 35.695,00

ONTVANGSTEN

Eigen panden			
Huren	18.050,00	19.397,95	19.900,00
Restitutie gas (Onder de Boompjes 8)		184,28	
	<hr/> 18.050,00	<hr/> 19.582,23	<hr/> 19.900,00
Vereniging			
Contributies	11.950,00	16.687,02	12.000,00
Losse nrs. kwartaalblad	165,00	47,30	50,00
Rente	3.000,00	3.249,72	3.695,00
Subsidies	195,00	3.641,83	50,00
	<hr/> 15.310,00	<hr/> 23.625,87	<hr/> 15.795,00
Totaal	<hr/> 33.360,00	<hr/> 43.208,10	<hr/> 35.695,00

BALANS PER 31 DECEMBER 1983**Bezittingen en vorderingen**

	1983	1982
Saldi	80.555,83	72.476,82
Uitstaande vorderingen	720,00	359,50
Onroerende goederen	31.128,92	31.842,63
Totaal	112.404,75	104.678,95

Schulden en eigen vermogen

	1983	1982
Gebr. Blokker	6.000,00	6.000,00
Rabobank	7.000,00	7.400,00
Ver. Spaarbank	24.124,92	24.438,63
Nog te betalen		2.946,70
Eigen vermogen	75.279,83	63.893,62
Totaal	112.404,75	104.678,95

SPECIFICATIE EIGEN PANDEN

Uitgaven	Onder de Boompjes 8	Bierkade 10	Schoolsteeg 7	Breed 12	Totaal
Onderhoud	4.673,98	436,72	153,40	212,40	5.476,50
Lasten:					
Waterschap	35,88	35,88	35,88	35,87	143,51
Onroerendgoedbel. '82	79,00	92,00	37,00	386,00	594,00
Onroerendgoedbel. '83	82,00	95,00	39,00	400,00	616,00
Gas/elektra/water	1.711,52				1.711,52
Verzekeringen	220,99	358,18	193,40	670,84	1.443,41
Hypothecaire leningen:					
Rente 1982/1983	800,00	2.436,21			3.236,21
Aflossing 1982/1983	1.862,41	313,71			2.176,12
					15.397,27

Ontvangsten

Huren	7.560,00	5.541,25	2.955,20	3.341,50	19.397,95
-------	----------	----------	----------	----------	-----------

Hoorn. Huizen, straten, mensen (5)**Baanstraat (HHSM blz. 24-27)**

Bewoners in 1903 (gegevens uit het woningonderzoek):

- nr. 5. wed. Muller-Buitenhof
- nr. 13. J. van Schoten, boekdrukker
- nr. 15. P. Schotel
- nr. 17. G. Tros, sigarenmaker
- nr. 19. O. de Jong, politieagent
- nr. 21. A. Molenaar, timmerman
- nr. 23. W. Groen, timmerman
- nr. 25. H. Dirk, sigarenmaker
- nr. 18. wed. Buis-Pijl en A. Buis, arbeider
- nr. 20. C. Vis, tapster, en A. Vonk, sjouwerman
- nr. 26. S. Cabrie, koopman
- nr. 34. wed. Offringa-Lieftink

Breed (HHSM blz. 44)

Bewoners in 1903 (gegevens uit het woningonderzoek):

- nr. 46. G. Schuurman, zaadhandelaarster
- nr. 48. J. van der Pol, zadelmaker
- nr. 50. W. de Boer, coiffeur.

Breed 50 (HHSM blz. 44)

Naast de deur bevindt zich een steen met het opschrift: „H. Engel oud 12 jaar 10 3 1871”.

De steen is gelegd door Hendrik Engel, geboren op 10 januari 1859 in Hoorn als jongste zoon van Gerrit Engel en Hendrika Kool. Gerrit Engel had in het pand een mandenmakerij, die hij omstreeks 1855 van zijn schoonvader Hessel Kool had overgenomen. Op 6 februari 1871 richtte hij een verzoek aan burgemeester en wethouders om het pand te mogen amoveren en er een nieuw voor in de plaats te zetten. De rooimeesters oordeelden in hun advies dat het pand in zo'n bouwvallige staat was, dat het „voor geen herstellingen vatbaar” was. Het verzoek is op 21 februari ingewilligd.

Na de dood van zijn vader op 20 april 1885 heeft Hendrik Engel een slagerij in het pand gevestigd, die hij echter slechts twee jaar heeft kunnen leiden. Hij overleed op 30 april 1887 op 28-jarige leeftijd en liet een vrouw en een dochttertje van zeven maanden achter.

LH

Breestraat (HHSM blz. 45)

Bewoners in 1903 (gegevens uit het woningonderzoek):

- nr. 11. J. W. Schieven, winkelier
- nr. 4. A. Akkerman, bakker.

Op vrijdag 17 augustus aanstaande hoopt een van Hoorn's bekendste burgers, Joh. M. Ridderikhoff, 85 jaar te worden. Tot de vele kwaliteiten die zijn leven hebben doen schitteren, behoort het kostbare bezit van een ijzeren geheugen. Daaruit met verve puttend, heeft hij in

de afgelopen jaren op ons verzoek het Hart van Hoorn beschreven, zoals dat er in zijn jeugd, rondweg het eerste decennium van deze eeuw, uitzag. Hij herinnert zich de mensen die er woonden, hun zaken, hun huizen, hun levensgewoonten en wat al niet.

Hart van Hoorn: het gaat om Grote- en Kleine Noord, Rode Steen en Kerkstraat (het Kerkplein beschreef hij in dit blad al eerder — dat werd ook de aanleiding hem om méér te vragen), Nieuwstraat, Gouw, Gedempte Turfhaven en Breed, Nieuwsteeg, Lange Kerkstraat, de Ramen enzovoort. Deze kostelijke memoires zullen in vijf afleveringen in „Oud Hoorn” verschijnen.

Het eerste deel behandelt het Grote Noord, gelopen vanaf het Breed, eerst de oostkant van de Witte Engel tot het Nederlandsch Koffiehuis, daarna de westkant van de Zaadmarkt tot het herenhuis van houtkoning Zijp. Veel is er sedertdien veranderd, en verandert er nog vrijwel wekelijks: zaken komen en gaan, panden worden verbouwd.

Er is dan ook in het algemeen van afgezien (want vrijwel onbegonnen werk) om bij de beschrijving van vroeger tegelijk aan te geven, wat er anno 1984 in de betrokken panden gevestigd is: dat kan volgende maand wel weer wat anders zijn.

In de tekst zal men overigens toch bij herhaling aanknopingspunten vinden tussen toen en nu. En wellicht geniet men er nog het beste van, door op een rustige zondag het Grote Noord nog eens helemaal heen en weer te wandelen, met de memoires van Jo Ridderikhoff in de hand. O.

Hart van Hoorn (1)

Joh. M. Ridderikhoff

Links en rechts over het Grote Noord

Van de Witte Engel tot het Nederlandsch Koffiehuis

Wanneer we het Grote Noord betreden en deze winkelpromenade aanschouwen, dan flitsen ook de gedachten: hoe was dit nu in 't begin van deze eeuw?

Het Grote Noord bestond ook toen al als winkelstraat, afgewisseld door ambachtsbedrijven en enige woonhuizen. De winkels waren in het algemeen erg smal en klein. Alles maakte een bekrompen indruk. Om het juist weer te geven, moet men bedenken, dat veel zaken van nu vroeger bestonden uit twee of drie panden.

Laten we eerst denken aan de bestrating nl. geen trottoirs maar blauwe stoepstenen op verschillende hoogten. In het midden hobbelige blauwe keien, waardoor de trambaan liep en aan weerskanten zogenaamde kleine steentjes voor wandelgelegenheid.

Enige keren per dag hoorden we paardengetrappel en de bel van de paardentram Hoorn-Enkhuizen, die haar eindpunt vond waar

nu het Winstontheater staat. Vervolgens luisterden vele venters met paarde- en hondekarren en degenen die met luider stem hun waren aanprezen, het straatbeeld op. In onze herinnering leven nog de namen van tramkoetsier Kruk en conducteur Jan Mak. Te beginnen vanaf het Breed stond eerst links het zeer gerenommeerde café-restaurant De Witte Engel. Het had een fraaie matglazen luifel en op de hoek zweefde een fraai gemodeleerde witte engel, blazende op een bazuin. In de vestibule bevond zich een trap naar de particuliere vertrekken boven en een trap naar het souterrain, waar de keuken was. In de grote zaal beneden — het restaurant — stonden ook drie biljarts en voerde halverwege een trap naar de grote bovenzaal. Beneden was voorts een balzaal, waarin ook toneelvoorstellingen, vergaderingen en veilingen werden gehouden. Die veilingen van huizen en land trokken grote belangstelling, en dat gold met name voor de traditionele Kerstveilingen in de week voor Kerstmis, waar vele huizen en stukken land onder de hamer kwamen voor een propvolle zaal. Daar bevonden zich mede een aantal lieden — meestal dezelfde — die er steeds op uit waren strijkgeld te halen en bekend stonden als „de gouden ploeg”. Talloze vergaderingen en andere

Het Grote Noord — vanaf het kruispunt met het Breed gezien — tijdens de tachtiger jaren van de vorige eeuw. Links en rechts van de hoek resp. café „De Witte Engel” en „De Zaadmarkt”; beide van gietijzeren luifels voorzien. Het uithangteken — een beeld van de Faam in dit geval — wordt nog in het Westfries Museum bewaard.

bijeenkomsten zijn in de Witte Engel gehouden, diners opgediend en bruiloften gevierd, grootscheepse gebeurtenissen, die de hele dag en nacht voortduurden: anders heette het feest niet geslaagd. Met de Hoornse kermis waren er drie balavonden en daar gingen dan ook de „betere” standen dansen, want in die jaren was het standsverschil in Hoorn bijzonder groot. Eigenaar was de heer H. J. Kroon, grootvader van de bekende ds. H. J. Kater. Als ober fungeerde Gerard Veer, een broer van de Veer's uit het Park, later opgevolgd door Klaas Tiemes. Verder werkte er als vaste kracht en grote steun voor velen Wijntje van Petten. We zien dat vriendelijke vrouwtje met haar spierwitte haren nòg voor ons: ze zal wat afgewerkt hebben.

Nu staat op de plaats van het restaurant de modezaak HB en ter plekke van de danszaal is de modezaak v/h Cardozo gevestigd. Aanpalend bevond zich de sigarenzaak van Chr. Schollee (nu stoffenzaak) en daarnaast de winkel in aardewerk en huishoudelijke artikelen van De Jong en Eilander. Vervolgens kwam er een heel ouderwets, donker winkeltje, twee ramen, een boven- en een onderdeur: de Duif, een manufacturenhandel van Kaatje Oostermeyer en haar compagnon Petrus Boots, die zeer emotievolle verhalen kon vertellen over de zaken die hij in de dorpen deed, waar hij langs de boerengezinnen trok met een zgn. poepen zak vol manufacturen en een eigen taal: iets kostte geen 4 gulden maar vier sjoof.

Na de Duif kwam het goud- en zilverwinkeltje van Piet Kroon en dan de slagerij van S. Wever, echt ouderwets, met een vloer van gewone straatstenen, toonbank, hakblok, oude ijskast. Aan het rek hingen koeien-achtervoeten, een half varken, veel worsten en uiteraard enige zijden spek. Er stonden grote glazen potten met pekeworst en rolpens. De slagersknechts fietsten met grote manden voorop met rinkelende bel de hele stad door, eerst om de bestellingen op te nemen, die — na in de slagerij te zijn klaar gemaakt — aan huis werden bezorgd. Het pand is een slagerij gebleven: Paauw. Naast Wever bevond zich de bekende broodbakkerij van de wed. G. van Wesselman voor wie factotum Hendrik als broodbezorger optrad. Dit is nu een goud, zilver en klokkenwinkel. De banketbakkerij van Droog was de volgende zaak — later naar de overkant verhuisd.

Op het pand van Droog volgde de eerste „grote” zaak, de meubelhandel van de heer H. Wilmes, die tot de toenmalige upper ten behoorde en wiens bedrijf als eerste klas werd geroemd. Wilmes zat in vele organisaties en commissies en was voor de liberale partij gemeenteraadslid van 1915-1919. Nu is hier de firma Lippits in heren-mode-artikelen gevestigd. Vlak naast Wilmes had de heer W. J. A. Lippits destijds zijn hoeden- en pettenwinkel — nu de firma Schouten in naaimachines en

wol, en buurman was de zaak van de heer B. Hermes, gespecialiseerd in kappen-kant, kappen en hullen. Daarnaast weer heel wat anders: de barbierswinkel van Bouwe Jongbloed, die talrijke zgn. buitenklanten had — mannen die thuis geschoren moesten worden. Dat was niet zo'n erg commerciële zaak, want men liep de halve dag van het ene huis naar het andere. Men moest dan soms ook nog wachten, want meneer was nog niet present of met wat anders bezig. De eerste klant moest 's morgens half acht bezocht worden. Jongbloed had ook nog enige nevenbanen nl. grimeur en balmuzikant. Hij speelde mee op de dorpskermissen, meestal contrabas, doch ook viool of trompet. Nu is in dit huis de antiquair Klaas Molenaar gevestigd. De zaak van Jongbloed is later overgenomen door R. Flart.

Naast de barbierszaak was de bekende Antoon de Jong neergestreken voor de verkoop en reparaties van paraplu's, parasols en wandelstokken. Met deze artikelen ging hij ook de boer op.

Herenkleding was vervolgens te koop bij J. Oosterchrist. Daarnaast vestigde Albert Heijn de eerste winkel in Hoorn en volgden twee kleine winkels, de eerste bezet door de heer A. Flentrop die tapijten, lopers en gordijnen verkocht. De tweede was de rijwielzaak van Daan van Brederode. Daan was een zeer kleurrijke figuur, steeds gekleed in sporttenuë bestaande uit een gekleurde trui, rijbroek, sportkousen en pet. In die tijd werd een rijwielhersteller als een zeer vernuftig man beschouwd — men zag hem ook als een echte sportman. Uit deze beide kleine zaken ontstond het grote glas- en aardewerkmagazijn van de firma Feller.

We zijn nu op de hoek van de Duinsteeg en we zien hem nog op de stoep staan met z'n zwarte snor, zeer donkere ogen, z'n hoed of pet op het hoofd, de echte Hoornse burger Keessie Wassenaar, handelaar in huishoudelijke en tweedehands-artikelen en wat al niet, ook antiek. Men kon er ook handkarren huren en bovendien was hij zagezegd een huisjesmelker, die door de hele stad allemaal kleine, armoedige huisjes verhuurde. Hier is nu de Foko.

Op de andere hoek van de Duinsteeg bevond zich toen al, en nog steeds in dezelfde familie, de vierde generatie, opticien Rутtenberg. Daarnevens — Grote Noord 100 — had „Renckens van Nummer 100” z'n textielhandel met een bijzonder goede naam, degelijk en betrouwbaar, en een uitgebreide cliëntèle in heel West-Friesland, die graag bij de opgewekte Renckens winkelde. Ook zijn buurman Vet deed in textiel, maar dan meer van huishoudelijke aard, lingerie, kousen, sokken etc. Later vestigde zich hier de glashandel van Jan Pels.

Naast Vet had H. Veldkamp zijn banketbakkerij. Ook Veldkamp behoorde tot de burgers van naam, bestuurder van diverse organisaties o.a. voorzitter van het Stedelijk Muziekkorps. De panden van Renckens, Vet/Pels en Veldkamp zijn nu verenigd in de schoenzaak van De Vries. Ook het naastgelegen modehuis van de firma Schulte (nu Stoutenbeek) ontstond uit de samenvoeging van vroeger twee winkelpanden, dat van J. H. Wiehoff — herenkleding, ook ondergoed — en de meubelzaak van Jac. van Groenou. Aan de huidige speelgoedwinkel van Harry Schuld was ook rond 1914 al de naam Schuld verbonden, maar men kon er toen paraplu's kopen. Naast Schuld waren de bekende drukkerij en de boekhandel van Vermande gevestigd, waar een groot boek met het opschrift Biblia uithing. Vermande had eerder ook een krant uitgegeven, hoofdzakelijk met advertenties, doch die was door de concurrentie van het bekende Houdijkertje verdwenen. Op de plaats van Vermande werd later de firma Van Wijk gevestigd en schoenhandel Van Haren zit in het pand waar toen Arie Hille zijn fraaie winkel in heren- en jongenskleding had. Daarop volgden de kruideniers- en grutterszaak van P. van der Meer (nu dameschoeden Schouten), de sigaren- en tabakshandel van Schuit (nu goud, zilver, uurwerken Holman) en het manufacturenmagazijn van George Hille (de Hille's waren bekende namen in Hoorn en omgeving). Dat er in West-Friesland veel goud en zilver gedragen werd, mag blijken uit het feit dat er naast Hille alweer een winkel met deze artikelen volgde, die van A. van Duin. Aan de Westfriese kap kwamen dan ook oorijzers, zijspelden en voornaalden te pas, en ook oorbellen, armbanden, horloge- en kruiskettingen alsmede de sloten voor de bloedkoralen kettingen behoorden tot het geliefde gerief in edele metalen, waarvoor Hoorn een centrum was. Op Van Duin volgde boekhandel Stumpel en daarnaast het wijd en zijd bekende pijpenwinkeltje van Piet Bos, terwijl in het laatste huis voor de Nieuwsteeg banketbakkerij C. A. Wubbe gevestigd was, met een naam die een garantie voor goed spul betekende. Werden alom met koemarkt taai-koeien gebakken, Wubbe maakte ze ook van marsepein, beplakt met groene en rode lintjes.

Waar ooit de zaken van George Hille, A. van Duin, Stumpel, Piet Bos en Wubbe stonden, is nu Vroom en Dreesmann, in 1906 begonnen in het pand van Wubbe alleen.

Op de andere hoek van de Nieuwsteeg was barbier Roel Flart gevestigd, een zeer populaire figuur die de zaak had overgenomen van de weduwe Bertram. Een scheerwinkel was vroeger — en soms nog wel — ook een soort sociëteit. Men zat uren te wachten of bleef plakken om hele gesprekken te voeren. Er werd soms ook wel gekaart of domino gespeeld bij Flart. De prijzen waren laag: 5 cent voor scheren, 15 cent voor knippen. Een maandabonnement voor tweemaal scheren in de week, en één keer knippen kostte 35 cent. Velen kwamen trouwens maar eenmaal in de week te scheren, een groot aantal kwam tweemaal in de week — en dat waren hele beste klanten — en er was ook nog beter publiek voor drie maal per week. Tot de Hoornse curiositeiten behoorde, dat het personeel van de wed. Bertram zaterdags in de Nieuwsteeg een kraampje had, waar kapkrulletjes verkocht werden (ze werden later niet meer bij de Westfriese kap gedragen).

In de panden van Flart en de naastgelegen kleine tabakswinkel van Jb. de Groot stond later het grote pand van Piet v. d. Brul en is nu de herenkledingzaak van Kreymborg gevestigd.

Naastgelegen was de eerste vestiging van meubelzaak W. Rupert (nu filiaal van stomerij Krom) en vervolgens het door Hartog beheerde brood- en koekfiliaal van de firma Verkade, Zaandam (nu verf, behang etc. fa. Lakeman). Dan kwam het pand waarin eerst Oosterchrist z'n herenkleding verkocht en dat in het begin van deze eeuw werd verbouwd tot de meer moderne kledingzaak Meinen. Later verkocht de heer Saulenn hier babykleding en tenslotte kwam Otto van Os er zich vestigen. De Joodse bakker Philip de Beer bewoonde het volgende perceel. Uiteraard was zijn zaak op zaterdag gesloten, maar daarentegen bakte hij des zondags wel en velen kwamen dan ook op zondagmiddag vers brood bij hem kopen. Met genoegen denken we ook terug aan z'n heerlijke baksel, de zgn. challen,

MEUBELFABRIEK
MAGAZIJN VAN
Meubelen, Spiegels, Tapijten,
GORDIJNSTOFFEN ENZ.
GROOTE NOORD N°122
HOORN.
COMPLETE MEUBILEERING
LUXE ARTIKELLEN.
Aan H. Wilmes
12 April 1910
1917
15 12-10-1917
52

gevulde koeken, bolussen etc. Hij was een opvallende persoonlijkheid, met vervaarlijke, donkere stem, uiterst geschikt bij het vervullen van zijn functie als sergeant bij de dienstdoende schutterij. Hij vatte die taak bijzonder serieus op, al zat hij bovendien vol humor. Wanneer het garnizoen een grote mars moest maken, liep Philip in z'n schuttersuniform mee. Nadat z'n vrouw overleden was, is hij naar Groningen verhuisd en vandaar op 86-jarige leeftijd naar een van Hitler's vernietigingskampen afgevoerd. In het Westfries museum bevinden zich nog enige antieke zaken en de schutter-medailles die hij aan Hoorn legateerde.

Naast De Beer had Nardus Op 't Land een kruidenierswinkel, beheerd door de oud-hoofdconductor van de spoorwegen Mooy, die wegens het deelnemen aan de spoorwegstaking van 1903 werkloos was geworden.

Aangrenzend een oude zaak, de ijzerwerkhandel van P. Eyken. Grootvader Eyken nam volop aan het openbare leven deel: hij was lid van de gemeenteraad van 1893 tot 1911. Het naastgelegen herenhuis werd bewoond door de familie W. Kaag. Kaag, een vooraanstaand man in het openbare en kerkelijke leven was firmant van het bekende tabak-, sigaren- en koffie- en theebedrijf op het Breed. Naast Kaag woonde wat teruggetrokken de familie K. Jut. Vervolgens kwam het loodgietersbedrijf van Jb. Woestenburg, later J. Volten. Naast dit bedrijf woonde op 44 A. G. Verbeek. Het was een man met een prachtige witte baard, hij was sergeant-majoor bij de schutterij. Toen hij overleed, werd hij met militaire eer en groot vertoon begraven. Later woonde hier de spoorwegmachinist Hart Koorn. Het woonhuis van de fam. Schneiders sloot hierop aan. De heer Schneiders ging met een koffer met goud en zilver naar verschillende dorpen en was dan ook in West-Friesland zeer bekend, bovendien muzikaal en dirigent van het r.k. kerkkoor.

Naast Schneiders woonde in het huis met de gevelsteen die de keten van de orde van het Gulden Vlies laat zien, de architect A. C. Bleijs, bouwer van de St. Cyriacus-kerk, het pand van Kaag aan het breed en de St. Nicolaaskerk in Amsterdam. Later woonde hier A. W. W. Nuyten, die verbonden was aan de melkfabriek en vervolgens vestigde de heer J. H. Schepel er een foto-atelier. In het volgende perceel ratelde de pers van drukkerij Stumpel waar onze Courant werd vervaardigd. Nu is hier de muziekhandel van de gebr. Van Meurs. Vervolgens kwamen het woonhuis en daarnaast de apotheek van G. H. van Hoolwerff, zelf lid van de raad van 1892-1915. Tot het personeel van Hoolwerff behoorde Simon Wagemaker, later drogist op het Kerkplein. Op de hoek Grote Noord-Lange Kerkstraat, vroeger Kerksteeg, was het sigarenmagazijn van Jac. Wilson, een van de

FIRMA J. WILSON

SIGARENFABRIKANT
Noorn.

Een thans nauwelijks meer herkenbaar gedeelte van Hoorn's grootste winkelstraat, te weten daar waar nu al weer sinds jaar en dag de lange rij etalages te zien is van Vroom & Dreesmann. Duidelijkheidshalve: de straat rechts is de Nieuwsteeg. De binnenstad veranderde toen ook al rigoreus!

bekwaamste krachten van het semi-prof-toneelgezelschap dat het hele land bereisde. Op de andere hoek had Jaap Polak zijn banketbakkerij (later Cohen). In het volgende pand waren de agentschappen van stomerij Palthe uit Almelo en Van Gend en Loos gevestigd, waar goederen konden worden bezorgd en afgehaald. Daarnaast het woonhuis van de aannemer-timmerman H. Blauw, tevens aanspreker en mede-directeur van de Hoornse begrafenisonderneming Bos en Blauw.

In het volgende huis woonde S. H. A. Esser, oorspronkelijk onderwijzer, later administrateur bij de firma Uthermöhlen, grossier in kaas en wijn op de Veemarkt en verslaggever bij de Hoornse krant van P. Geerts. Vervolgens maakte hij van de journalistiek zijn hoofdberoep bij de Nieuwe Hoornsche Courant van de gebr. Groot, Kleine Noord. Esser was voorts secretaris van de Kamer van Koophandel. Hij was in Hoorn zeer populair, vooral ook bij de middenstand. Raadslid was hij van 1923-1934. Mevr. Esser-Boldingh, zijn echtgenote, was jarenlang onderwijzeres aan de openbare school in de Muntstraat. Naast Esser was gevestigd de melksalon (een zgn. kattedroeg) van J. Bakker waar tussen de middag verschillende scholieren uit de dorpen hun brood kwamen opeten. Des avonds — want de meeste zaken waren tot tien uur open — dronk men er chocolademelk met een gevulde koek of — wie goed bij kas was — gebruikte er een bord zure room. Aan de salon was ook een melkventerij verbonden. Des morgens heel vroeg en 's middags rond 4 uur reden op vele plaatsen in Hoorn de hondekarren uit om bij de boeren melk te halen. De venters kwamen ook tweemaal per dag melk bezorgen — bij Bakker waren als

zodanig De Haan en Cromjongh in dienst.

Het daarop volgende herenhuis — met erker — werd aanvankelijk bewoond door directeur Heijdenrijk van de grossierderij in tabak, sigaren, snuif en koffie, later door de huisarts H. L. E. van de Berg.

Een donker en geheimzinnig huis komt nu. Ooit woonde hier de koster van de St. Cyriacus kerk, en later was er de R.K. Kweekschool gevestigd (met een ingang via het Glop in de Kerksteeg), later verhuisd naar de Gouw en kort daarna overgeplaatst naar Beverwijk. Naast de school was de bakkerij van J. Breebaart, speciaal bekend bij de jeugd door de verkoop van Hoornsche mopjes, een grote zak vol voor 5 cent, en vervolgens de schoenenzaak van Groot waar Kenter bediende. In de panden van Breebaart en Groot werd later meubelmagazijn Haring gevestigd.

Naast Groot had de oud-gemeentebode J. J. Beek een handel in koffie, thee en aanverwante artikelen, maar hij speelde einde september 1910 ook de sinistere hoofdrol in de geruchtmakende poging om zijn oud-collega, de gepensioneerde gemeentebode Markus, te vergiftigen. Beek liet daartoe een taart, overvloedig van arsenicum voorzien via Van Gend en Loos bij Markus bezorgen, vergezeld van een aardig briefje: „Nu oude, smul daar maar lekker van met je familie, en wensch je in gezondheid weer met de kermis aan te treffen”. Ondertekend: „Een oude kermisklant”. Dit wekte geen argwaan, want Markus had vroeger de standplaatsen op de kermis geregeld. De 86-jarige mevrouw Markus en een 14-jarig dienstmeisje, later mevr. Bongers-Appelman, aten van de taart en werden flink ziek. Mevr.

Markus stierf, het meisje kwam er bovenop. De zaak bracht uiteraard heel Hoorn in opwinding.

Het volgende huis werd bewoond door de arts Colaço Belmonte, later door dokter Keyser, wiens echtgenote van 1923-1931 in de raad zat. Daarnaast weer een „stil” huis, later wijnhandel van Ferwerda en Tieman, nu Moeyes en Hartog.

In de huidige coffee-shop van het Winston-theater woonde destijds de zadelmaker Dirk Pool, een man van zeer forse gestalte en een stem die ook hem uiterst geschikt maakte voor de rang van sergeant der schutterij. Toen die in 1907 werd opgeheven, organiseerde het kader een schietvereniging, waarvan Pool voorzitter werd. Z'n toespraken — echte donder-speeches — eindigden immer met „Voor Koningin en Vaderland”. Toen echter bij de mobilisatie in 1914 de leden van de schietvereniging bij bijzondere gelegenheden in werkelijke dienst moesten treden, was voor Pool de aardigheid er af: hij bedankte als lid en voorzitter maar bleef op zijn post in het

kerkbestuur van de Lutherse gemeente.

Laatste pand aan deze zijde van het Grote Noord was tenslotte het Nederlandsch Koffiehuis van Jan Egelman, waaraan verbonden een soort toneelzaal waar evenals in de Witte Engel boelhuizen, verkopeningen en veilingen werden gehouden. De toneelvereniging Eensgezindheid gaf hier haar voorstellingen en in de kermistijd was er variété-theater waarin o.a. artiesten optraden als Abr. de Winter, het duo Van Laar, Dumas, Maupie Staal, Albert Bol en niet te vergeten Johan Buziau als Professor Rikiri. Buziau huurde tijdens de kermis altijd een kamer bij de familie W. Dekker op het Achterom vlak achter het museum en hield dit vele jaren vol, ook toen hij al zeer beroemd was door de Henri Ter Hall-revues. In het koffiehuis werd af en toe ook al een film vertoond, en voorts was hier het wachtlokaal voor de paardetram naar Enkhuizen die pal voor de deur vertrok en arriveerde. Op deze plaats, waar zich aldus een flink stuk cultureel- en gezelschapsleven afspeelde, staat nu het Winston-theater.

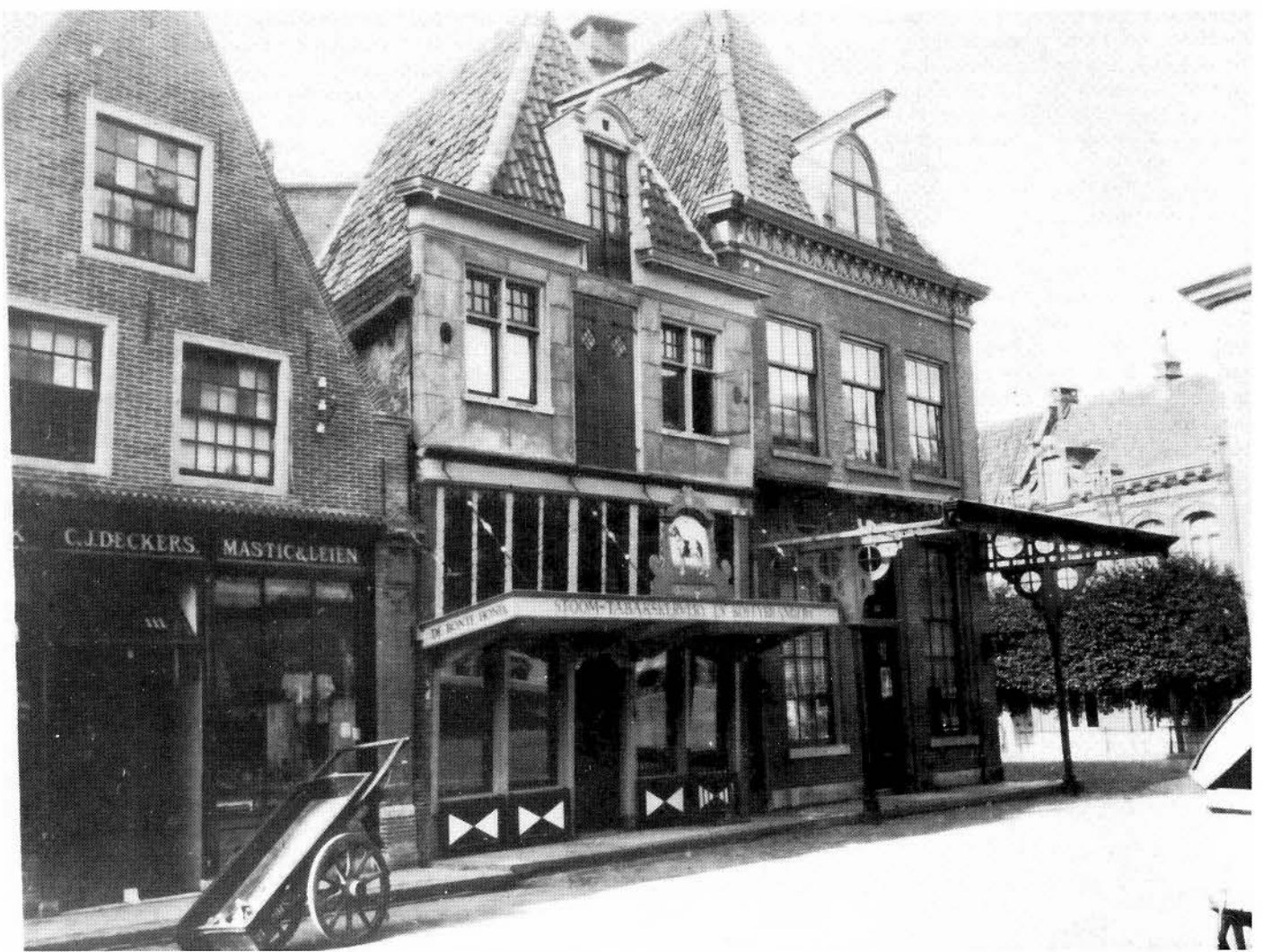
Het Nederlandsch Koffiehuis van Jan Egelman op de hoek van het Grote Noord en de Roode Steen. Het werd in 1918 tot bioscoop verbouwd, en verduen tenslotte geheel. Een nieuw cinema-theater kwam er voor in de plaats: bepaald geen fraai bouwwerk, maar dat was het oude koffiehuis ook niet, al had het wel een eigen historisch karakter

Van de Zaadmarkt tot het huis van A. Zijp

Terug naar het Breed, om van daar af de Westkant van het Grote Noord na te gaan. Op het Breed ontmoeten we evenwel eerst nog de vele bode's, de vrachtlieden die wel meer dan honderd geregelde bode-diensten op Hoorn onderhielden. Zij haalden hier allerlei bestellingen op, zoals vlees, stopnaalden, breinaalden, gebakjes — trouwens van alles. Ze namen voorts allerlei goederen op zicht mee: van hoeden, rokken en jakken tot blouses, mantels en ondergoed. Een paar namen uit de lange reeks: Piet Molenaar van Berkhout, Bennis van Zwaag — er was trouwens ook een vrouwelijke bode uit Zwaag — Jaap Kos van

Hauwert, Beemster uit Oostwoud, Bart en Visser van Enkhuizen, May uit Grootebroek, Slok uit Bovenkarspel, Kobus Schekkerman van Schellinkhout, Dirk Visser van Venhuizen, Timmermans uit Wijdenes en Jozef Kuiper van Ursem.

Café De Zaadmarkt van Maassen opent de westkant van het Grote Noord, waar de oude Doffer het druk had aan de tapkast. Bij de zaterdagse zaadmarkt stonden hier op houten beunen de zakken met zaad voor de deur; de bel — nog altijd aanwezig — luidde om 10.00 uur de markt in. De Bonte Hond, bekende zaak in sigaren, rook- en pruimtabak van H. Z. Blom, tevens ouderling van de Ned. Herv. kerk, was het tweede pand. Schoonzoon L. Visser, o.a. steunpilaar van de gymnastiekvereniging UDI-WVO volgde Blom in de zaak op. Daarnaast stond de loodgieterij van o.a. Mizeenbeek, later Deckers. Vervolgens de grossierderij in boter, kaas, vet etc. van Polman.

Nog heel goed herkenbaar — maar toch een geheel andere sfeer ademend — is deze opname uit 1902. „De Bonte Hond” — bekend om de nog bestaande houten luifel — had toen nog zijn functie van „stoom-tabakskerverij en koffybrandery”, terwijl men daar óók suiker, thee en zelfs borstelwerk kon kopen

Wel bijzonder groot is de verandering in het volgende pand, eertijds het fraaie café-restaurant van Ulrich Meissenbacher, waar men des zomers voor de open ramen zat, favoriete stek vooral voor de onderofficieren van het garnizoen. Na het vertrek van het garnizoen kreeg het pand verschillende bestemmingen o.a. als kantoor en nu schoenenmagazijn Waardijk. Daarnaast zetelde de horloge- en klokkenmaker Vloothuis, een bekend adres voor reparaties, waarbij je overigens met je kapotte klokje het gevoel kreeg bij een professor in de collegebanken terecht te komen. Bij het naastgelegen adres vermeldde een fors bord het hier toen nog weinig bekende woord „Toko” — de kruidenierswinkel van J. van Straten, waar nu banketbakkerij Meskers gevestigd is. Aansluitend de handel in gespecialiseerde houtwaren, met name kaaskoppen, karnen en tobbes van Van Berkum, later onderdak voor speelgoed achtereenvolgens Van Berkum jr., De Vette en Smit.

Hiernaast had zich voorheen gevestigd de boekhandel en drukkerij van P. Geerts, een solide zaak die veel voor Hoorn betekende. Geerts gaf ook tweemaal per week de Hoornsche Courant uit met een bescheiden nieuwsvoorziening en vele advertenties, het attractiefste deel, daar men toen de gewoonte had elkaar door middel van advertenties aan te vallen. Na 1914 ging de bedrijfsvoering, mede door gebrek aan opvolgers, te niet en kwam ter plaatse de fietsenzaak van Strengman.

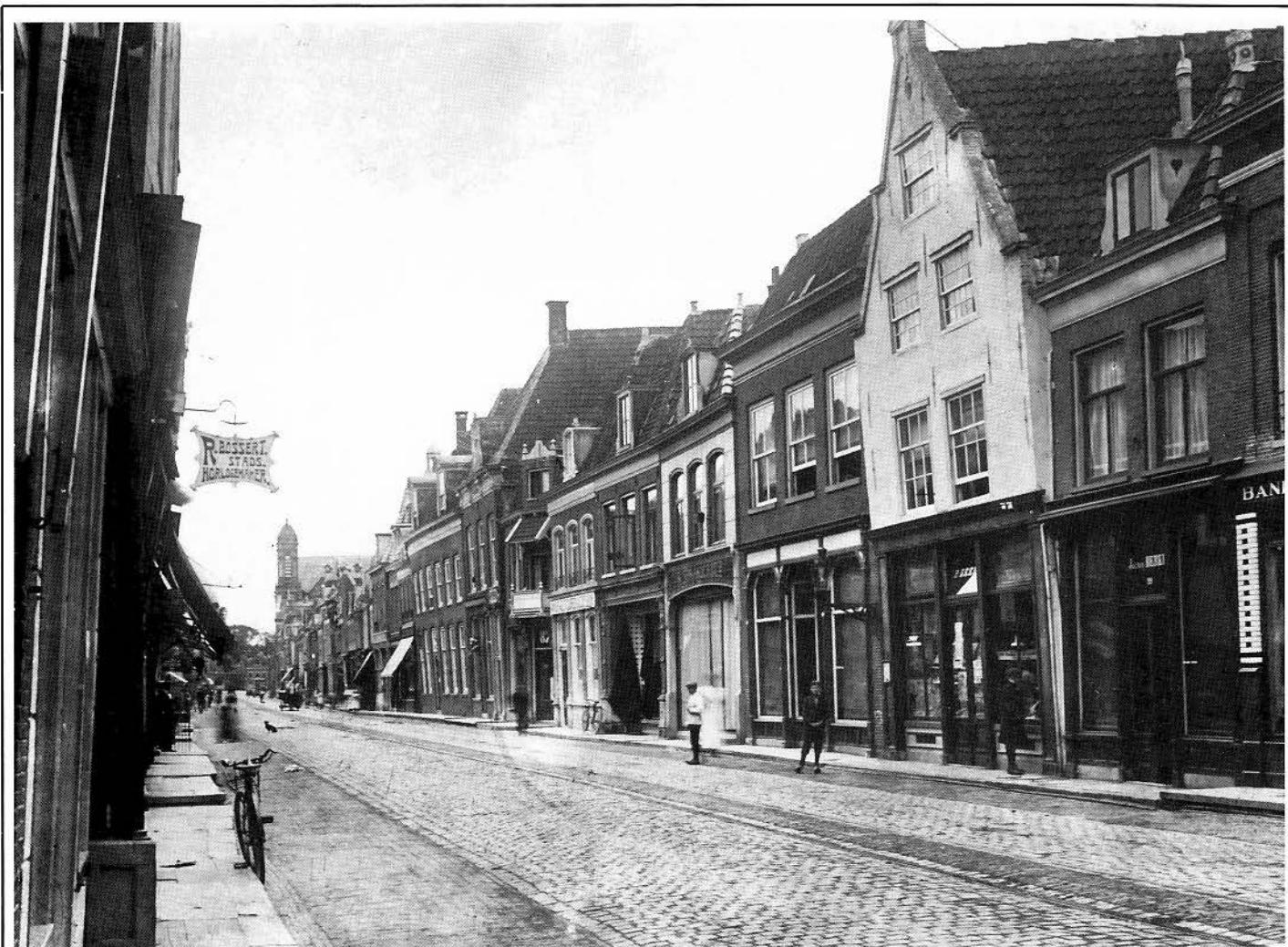
Bij de volgende gevel straalde de degelijkheid deur en ramen uit en ook binnen geen pronk en praal, maar het sobere vertoon van grote rollen stoffen voor dames- en herenkleding. Het was de zaak van de gebroeders Köster, met annex een kleermakerij waar o.a. Leo Koning werkte. In vele dorpen heette het dat, als je geen kostuum of mantel van de stoffen van Köster had, dat

het maar prullegoed moest wezen. De dorpen werden dan ook door de Kösters druk bereisd. Naast Köster stond de voor het begin van deze eeuw hypermoderne zaak voor heren- en jongenskleiding van A. Spaander, een belangrijk bedrijf waar een soort aristocratische sfeer hing. De zeer bekwame coupeur Van Dalen, een autoriteit op het gebied van de moderne snit, was er aan verbonden. Tot de bedienden behoorde de oude heer Groen die het kostuum, onder een zwart kleed verborgen, bij de klant kwam afleveren. Andries Spaander zelf, geboren te Midwoud, was een uitzonderlijke persoonlijkheid die dan ook in Hoorn heel spoedig op de voorgrond trad.

Raadslid van 1915-1934 en wethouder in de jaren 1919-1923 en 1930-1931 sprak hij met een zekere deftigheid, en uitte zich eens, na een conflict in een commissie, als volgt: „Toen werd ik zó boos, dat ik zei: wel verdikkeme!”. Verder was hij een verwoed jager. Na zijn dood kon de zaak het in de crisistijd niet meer bolwerken en vestigde Nijdam er zijn meubelmagazijn, waarbij ook het naastgelegen pand, eens het tapijten en gordijnenmagazijn van P. Belt werd betrokken.

Op de hoek van de Gortsteeg gaf de bank van Courrech Staal kleur aan de winkelstraat, maar onder zijn opvolger ging het erg mis en zorgde het faillissement voor grote consternatie in Hoorn en omgeving, waarbij vele middenstanders grote schade leden. In het pand vestigde zich de kleermakerij van Verheus, en later foto-Osinga. Op de andere hoek had J. Bervoets een fraai en florissant schoenenmagazijn, later goud- en zilverwinkel van D. Osinga, nu opticien-atelier. Daarnaast drogisterij De Grote Gaper van de heer P. Karemek, later Frederiks en tenslotte modemagazijn Van Vuure eerst, Vinke later.

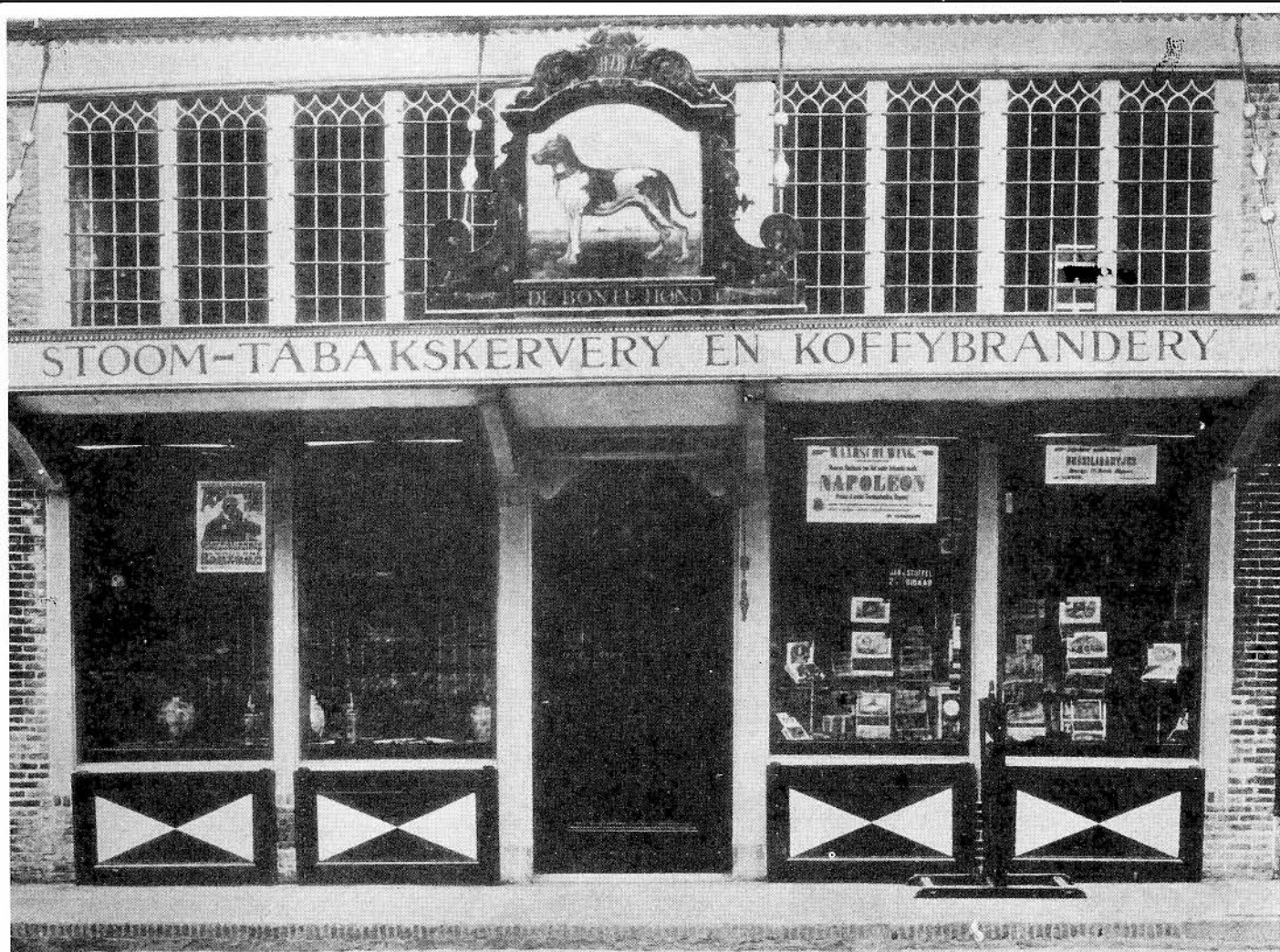
Hierop volgde het kantoor en woonhuis van notaris H. W. J.

Ten tijde van R. Bossert, stadshorlogemaker te Hoorn, zag het Grote Noord er aldus uit. Eén hond op straat te zien en voorts enkele toevallige passanten. Waar de middenstand toen van leefde? In weerwil daarvan: charme heeft het!

Sannes, raadslid van 1889-1901. Voor zijn jongste zoon had de notaris een particulier onderwijzer aangetrokken, zijnde W. Banning, de later zeer bekende prof. Banning. Sannes' oudste zoon werd lid van de Tweede Kamer voor de SDAP. In dit huis werd nadien boekhandel Stumpel gevestigd, later uitgebreid met het naastgelegen pand van de coöperatieve kruidenierswinkel. Op het volgende adres begon August Bouchier uit Bovenkarspel een zaak in damesstoffen waaraan hij een kleding-atelier verbond. Een aantal meisjes werkte hier onder leiding van Divera Bouchier-Tol, een hoogst bekwame coupeuze. De kleinzoons Bouchier maakten er een sportartikelenmagazijn van. Daarnaast was de apotheek van Taverne. Op de hoek van de Jan van Neksteeg bevond zich, beheerd door mevr. Kayer-Wortel, het filiaal van bloemist Scheffelaar-Klots, die zijn woning en bloemisterij in de Dampden had. Op de andere hoek zat de slagerij van Salomon Polak, later gedreven door J. Dinkla en nu door P. Rol. Ook het naastgelegen pand behield zijn bestemming: groenten en fruit. Vroeger ging Adam Jans van hier met paard en wagen zijn uitgebreide klantenkring langs, nu luidt de naam Dontje. Aangrenzend de goud- en zilverwinkel van C. P. de Roeper, nadien het installatiebedrijf van J. Iepenga, nu Jamin. B. A. Renckens van 67, wel te onderscheiden van Renckens van nummer 100, handelde in matrassen, dekens, spreien etc. Rustig en weinig spectaculair was het hierop volgende piano- en orgelmagazijn van de heren Veen en Zn. Veen jr. was ook piano- en orgelstemmer. Ter plekke waren nadien andere instrumenten te koop — naaimachines van Pfaff. Op nummer 63 woonde mej. Morhaus met haar handwerkwinkel. Ze gaf ook cursussen nuttige handwerken voordat ter plaatse achtereenvolgens een melksalon, een verfwinkel en een kledingboetiek verschenen. Hoeden, petten, schoenen, pantoffels etc. kon men in het naastgelegen pand kopen bij de gebroeders

Bloem. In en boven de winkel woonde de heer Willem Bloem, een vooraanstaand man in het openbare leven o.a. als voorzitter van de R.K. Middenstandsbond en het mede door hem opgerichte St. Jans Gasthuis. Hier is nu de schoenzaak van Jan Aben. Naast de zaak woonde Bloem's broer Jozef, die weer een bekende buurman had: de oude heer S. I. de Vries, raadslid van 1881-1893, oprichter van de bekende firma S. I. de Vries en een vooraanstaand lid van de Joodse gemeente. Hij hield zich strikt aan de Joodse gebruiken. Scheren was er niet bij, maar hij liet wel eenmaal in de week op vrijdagmorgen zijn baard en knevel knippen. In de huizen van Jozef Bloem en S. I. de Vries werd later supermarkt Deen gevestigd. Rook- zowel als pruimtabak waren de grote artikelen van de volgende zaak, de Pool, hoofdzakelijk grossier maar ook wel detaillist. Pool's tabak had vooral in Noord-Holland een goede naam, maar alles gaat voorbij: er kwam hier een schoenzaak. Grenzend aan de verlengde Nieuwsteeg volgde nog het huis van de wed. L. G. de Vries, later door Petrus Boots verbouwd tot brood-, koek- en banketbakkerij, nu Halsema. Aan de overkant P. Nooy met groenten, fruit en comestibles, winkelverkoop en grossierderij. Nog zien we vele bijzondere vaten met Malta-aardappelen in het voorjaar en dan het grote artikel: aardbeien. Als bediende werkte hier Hendrik van Berkum, zoon van melkboer Van Berkum van het Achterom, voorheen de slagerij van Jan Noë. Boven de steeg diende een mooi uitgevoerde houten boog als reclame voor het Parkhotel. Nog zien we Jan Veer, beter bekend als Hendrik, met de handwagen naar de treinen gaan om daar de koffers op te halen voor hen die enige dagen in het Parkhotel kwamen logeren, meest handelsreizigers die dan verder vanuit Hoorn per rijtuig met hun collectie de wijde omtrek bezochten. Jan Veer droeg dan een blauwe pet met op een rode band de naam Parkhotel.

Nogmaals „De Bonte Hond”. Woorden zijn hier feitelijk overbodig. Is het geen juweeltje? Hadden we er zo nog maar meer!

Naast de zaak van Nooy stond een voornaam patriciërshuis, o.a. enige tijd bewoond door de heer Hetterschij. In beide panden samen kwam de afdeling damesmode van Brüggemann. Vervolgens opnieuw een herenhuis met daarnaast een ijzeren hek waarachter de tuin. Hier woonde dokter Veenenbos, maar later bouwde de firma Rupert er haar meubelmagazijn, nu speelgoed en galanteriën „De Marskramer”. In het volgende pand de manufacturenzaak van H. H. Schwieter, die als onderofficier van de schutterij op woensdag, de oefendag, een rood-wit-rode vlag uithing als er wel, en een blauw-wit-blaauwe als er niet geoefend werd. Hij was een vooraanstaand lid van de Lutherse gemeente. Op Schwieter volgden de tabakshandel van Edel en een wolwinkelje, en vervolgens het bekende etablissement van Heinrich Kossen voor boter, kaas en eieren, vleeswaren, comestibles etc. Heinrich was een uiterst gezellige, corpulente persoonlijkheid die vol grappen en grollen stak, maar overigens met het rechterbeen hinkte. Zijn burens waren vader Weidema en zoon Hendrik in hemden, boorden, manchetten, dassen, sjaals etc. Men kon ze nogal eens met elkaar horen bekvechten; het aardige was dat vader niet groot mocht heten terwijl zijn zoon wel degelijk de lengte had. Naast Weidema opende Rut Bossert in 1905 op nummer 37 ter inluiding van een nieuwe tijd voor Hoorn een „Grand Bazar”, maar toen het nieuwtje er af was liep de zaak minder en volgde in 1911 liquidatie van dit warenhuis.

Het moderne leven liet zich echter niet uit dit pand verjagen: na veel gemompel werd het grote nieuws bekend dat hier een bioscoop zou komen, geëxploiteerd door de gebroeders Gennis. Dit was voor Hoorn en omgeving een geweldige attractie, waarvan de exploitatie later werd overgenomen door drogist P. Veltman van het Kerkplein. In die tijd stond er nog een zgn. boniseur — letterlijk een marktschreeuwer — voor de cinema,

die mensen moest lokken door luidkeels de titel van de film om te roepen, met het aantal te vertonen meters er bij. Een boniseur met bijzondere kwaliteiten was Jaap Verwey, de jong gestorven zoon van de kruier Verwey van het Nieuwe Noord (want Hoorn bezat toen nog een witkiel). Voorts behoorde er bij de nog stomme films een explicateur. Zeer bekend als zodanig was Louis Ambriola, die met zijn schorre stem de toeschouwers allerlei emoties wist te verschaffen, ondersteund door pianospel van de bekende Hoornse pianist H. C. Junge.

De bioscoop — Victoria nu — is er nog altijd. Aangrenzend was de slagerij van Konijn, een van de 41 (een-en-veertig!) slagers die toen in Hoorn hun bedrijf uitoefenden. Vervolgens kwam weer een „stil” huis. Hier woonde bijna veertig jaar mevr. G. van der Oord-Smit, beter bekend als juffrouw v. d. Oord, de gemeentelijke vroedvrouw die in haar praktijk ruim 8.000 Hoornse baby's ter wereld hielp brengen, altijd paraat en dikwijls in de nacht op de fiets er op uit, regen en wind trotserend. In 1938 vierde zij onder geweldige belangstelling haar veertigjarig jubileum, en ging spoedig daarop met pensioen. Ze overleed, 80 jaar oud, op 18 september 1954 in Beverwijk.

In het aanpalende uiterst fraaie herenhuis, een statig gebouw in Franse stijl, woonde o.a. enige jaren de kantonrechter mr. H. Wesseling, raadslid van 1905-1907, vervolgens de huisarts H. L. E. v. d. Berg, de chirurg Kortebos en tenslotte het ziekenfonds West-Friesland. Een geweldige tegenstelling was het volgende pand, het zeer oude kaaspakhuis van de firma Best & Co dat gelukkig door G. J. Nooy werd aangekocht, die het liet slopen en een keurige nieuwbouw optrok, nadien ook fondskantoor. Hiernaast stond de kruidenierswinkel van Volkers c.q. Op 't Land (want dat was de meisjesnaam van mevrouw), een ouderwetse zaak met bakken erwten, bonen, rijst, gort, meel etc. en de nodige stopflessen. In dit perceel was nadien tientallen

jaren Hermary's Volksbazar gevestigd waar men zich zowel hengels als wormen, ansichtkaarten, galante tinnen, speelgoed en een menigte andere artikelen kon aanschaffen. Volgden nog het rustige huis van de familie Zeehandelaar (later ook kantoor ziekenfonds) en het aanvankelijk nogal rommelige pakhuis van de ijzerhandel Eyken, later verbouwd tot een overzichtelijk verkoopcentrum voor machinale gereedschappen. Tenslotte op de hoek van de Geldersesteeg de broodbakkerij van J. Hoogcarspel, later J. Neefjes en tenslotte woonhuis.

Aan de zuidkant van de Geldersesteeg bevonden zich twee kleine winkels: Zee met kruidenierswaren, Groot met schoenen. Ze maakten plaats voor de bouw van de nieuwe r.k. pastorie. De door Bleijs gebouwde parochiekerk van St. Cyriacus en Franciscus heeft in hoofdzaak het oude exterieur van 1882 behouden, al ontbreken nu aan de voorpui de beide monumentale lantaarns (de consoles staan er nog) en het aureool achter het Christusbeeld. We herinneren ons nog de zeer achtenswaardige figuur van deken Smeele met z'n witte haren, zijden priesterhoed en wandelstok, een figuur zoals men zich een parochieherder voorstelt.

Dit deel van het Grote Noord was in verband met kerkgang altijd uiterst druk. Dagelijks zagen we de pasgeborenen bij pastorie en kerk arriveren om gedoopt te worden, sommigen in rijtuig, gedragen door een familielid met de vader, maar ook veel lopende, de draagster met kapoethoed op, een hagelwit spreid op de schouders gespeld en daaronder de baby, de vader in z'n beste pak er trots naast. Dan natuurlijk in mei de eerste H. Communie, de meisjes in het wit met sluier als bruidje en de jongens in een zwart pakje met een klein hoedje op. Dat gaf natuurlijk een geweldige drukte, en dan natuurlijk nog de trouwpartijen en uitvaarten. En altijd was ook de imposante figuur van kosters Van Baar in de buurt.

In de voormalige pastorie, links naast de kerk, had later notaris Bos zijn kantoor, daarna de Noorderbank. Daarnaast was de goud- en zilverfabriek van de gebroeders Roozendaal gevestigd. Hier werkten in die tijd toch een 125 personen, waaronder ook meisjes, goudpoesters genoemd.

De goud- en zilverateliers in Hoorn hadden een landelijke vermaardheid en er waren er heel wat. De Roozendaal's hadden nog een fabriek in de Kruisstraat, Joh. Roozendaal had een groot bedrijf op de Nieuwstraat en Wisselstraat, op het Kleine Noord zat de firma Kriebel, de zilverfabriek Jb. van Straten was in de Ramen, Van Dijk zat aan de Appelhaven, Posthumus op het Grote Oost en S. Engel aan het Nieuwe Noord, om er maar enkele te noemen. Een algemene naam voor de goud- en zilvermeden was: de hazepoten.

Het hierop volgende grote gebouw was de prachtige heren- en jongenskledingzaak van P. van de Brul, bedrijfsleider de heer K. Nopper. Later is deze zaak verhuisd naar de hoek Nieuwsteeg en was ter plaatse het pakhuis van grossierderij Klik gevestigd. Begin 1940 diende de bovenwoning als casino voor de officieren van het 19de depôt-bataljon. In het naastgelegen huis woonde de heer Harms, later de fam. Ant. Schermer, nu kantoor Bakker. Op het volgende adres was de melksalon van J. H. Schmidt gevestigd, en evenals bij overbuurman Bakker kon men er melk, karnemelk, chocolademelk, zoete en zure room, koeken, repen en korstjes — de Amsterdammertjes kopen.

Het volgende grote herenhuis werd bewoond door A. Zijp, de houthandelaar die twee molens en loodsen op het Visserseiland had, later praktijk van tandarts Jas.

Zo zijn we aan het einde gekomen van het Grote Noord 1900-1914. Conclusie: het Grote Noord was steeds een belangrijke straat met veel gerij van paard en wagen en hondekarren, veel winkelende mensen, groentewagens, melkkarren, broodkarren, viswagens, zandwagens en dan natuurlijk de begrafenissen die bijna steeds over het Noord gingen, richting Keern of Drieboomlaan. Men zag ze verschillend, vooral ook toen nog zoiets als burenplicht bestond en de burens dragers optraden. Wanneer iemand vanwege de stad begraven werd, diende een andere koets, die niet op veren maar aan riemen opgehangen was. De koetsier, meestal Meyer, de melkboer van het Grote Oost, droeg dan een hele wijde

Jacobus Henricus Smeele, pastoor-deken te Hoorn van 10 januari 1897 tot zijn overlijden op 8 september 1923

zwarte mantel met bef. De familie ging er lopend achteraan, alleen mannen — de vrouwen gingen niet mede. Verzorgde een begrafenisonderneming de uitvaart dan kon men, al naar gelang het te besteden bedrag, vier, drie, twee of maar één aanspreker voorop laten lopen. Dit hing ook nog af van het aantal straten en adressen waar men liet aanspreken en uiteraard was ook het aantal volgrijtuigen een kwestie van betalen. De koets was mooier en moderner dan bij het begraven vanwege de gemeente, de koetsier met nestels en steek, de dragers in gepast uniform. De gewoonte bestond nog om in de straten waar het sterfhuys was of de stoet langs kwam, de gordijnen te sluiten, een gebruik dat evenals het aanspreken verdwenen is. Bij sommigen keerde men voorts nog de schilderijen en spiegels om en werd een zwarte strik aan de deurknop bevestigd.

In Hoorn was er ook nog een prachtig kinderkoetsje in de vorm van een draagkoets. Het verhuisde later naar het Openluchtmuseum in Arnhem, maar is daar door de oorlogshandelingen in '44-'45 jammer genoeg verloren gegaan. Het bestaan van dit koetsje wijst wel op een grote kindersterfte. Zelf ben ik als tienjarige slippendrager geweest bij een gestorven buurmeisje. Met drie andere jongens moest ik dan naast de koets lopen en het zwarte kleed over de kist vasthouden. Misschien is het afschaffen van die burens- of vriendenplicht wel gelukkig. Soms ging het niet serieus. Men zag allerlei zwarte kleding dragen, passend of niet passend, hoge hoeden te groot of te klein. Zelf ben ik wel als drager opgetreden bij een begravenis waar we allemaal een bolhoed op moesten, die we niet bezaten, dus leenden, gewoon een rareitens-verzameling, oude hoeden, te groot of ze stonden boven op het hoofd. Dit alles bedierf de piëteit.

We hebben nu Hoorn's grootste winkelstraat, onderdeel van het zogenaamde rondje bewonderd. Als de avond viel en de winkels waren tot 10.00 uur open, werd alles opgefleurd door het kille blauw-witte licht van de gas-straatlantaarns en door allerlei grotere en kleinere gaslampen van de etalages en dan weerkaatste de stem van Pronk tegen de gevels met z'n roep: Bokkum als zalm! Het rondje had nog een andere betekenis, namelijk de ontmoeting van jongens en meisjes. Er was een jongensrondje vanaf de Rode Steen via Kerkstraat, Kerkplein enzovoort, en een meisjesroute vanaf de Rode Steen via het Grote Noord en zo verder. De ontmoeting vond dus dikwijls op de Gedempte Turfhaven plaats. Hoeveel huwelijken zijn er tot stand gekomen door ontmoeting op het Rondje?

(wordt vervolgd)

Schoolsteeg 7: Een ambachtelijk pand.

Gewapend met waterpas en winkelhaak betrok ik, in mei 1983 het pandje aan de Schoolsteeg 7. Een ambachtelijk houtbewerkingsbedrijf moest het zonden, haaks en waterpas. Het waterpas is redelijk gelukt, de winkelhaak lag al na de eerste dag dik onder het stof, in het hele pand viel geen rechte hoek te bekennen.

Bijna een jaar draai ik nu in de Schoolsteeg en draaien is dan letterlijk, want de titel luidt: Houtdraaijenij de kruil. Houtdraaiwerk, restauratie, reparatie, speelgoed, is het het hout dan maak ik en wat van. Ambachtelijke arbeid in een pand dat erom schreeuwt volfiggen met houtkruilen en zaagsel en zweet des aanschijns niet te vergeten.

In dit kleine jaer ben ik zeer verknocht geraakt aan het pandje en ik kan me voorstellen dat Cornelis Mels een stiekem traantje heeft gelaten toen hij vertrok (maar goud of hout, het blijft vertouwd). Het zware eiken balkwerk, de dikdeims vloerdelen waan de srijulakken van de reischaaaf nog op te zien zijn, de afgekante kozijnstijlen, het ommeetselde houtskelet, de dominerende schouw (waan ik wonder oh wonder nog niet min hoofd tegen gestoten heb), de plavuizen vloer, zelfs de niet te stuiten vochtplekken op de muuren laten zien dat zo'n pand leeft en dat het al eeuwen leeft en moet blijven leven.

Van Tokyo tot Boston en van Haagstad tot Stavanger moeten er wel enige hondenden foto's in vakantiealbums prijken met glimlachende wereldburgers, die verwoed dwingend de gevel overeind houden. Ik heb, in de drie talen die ik wat hikkend spreek, al wel hondend maal verteld waanorn de gevel schuin staat en het zal nog wel een paar keer gebeuren. Kom maan eens langs, het verhaal wordt steeds smeugiger.

Rox Menses

J. P. H. van der Knaap, De banken zijn hard . . .

(Honderd jaar „op G.G.” in Hoorn en omstreken)

Een oecumenische publikatie.

Dit boek over de geschiedenis van de honderdjarige Gereformeerde Gemeente werd geschreven door een Katholiek. Dezelfde karakteristiek geldt voor het door een Gereformeerde uitgever gepubliceerde werk over de geschiedenis van het Katholieke Sint Jansgasthuis. Als de oecumene leidt tot het publiceren van het soort boeken als de beide bovengenoemde, hoop ik, dat er spoedig weer een algemeen christelijke kerk mag zijn. Het boek van Onstenk over het Sint Jansgasthuis besprak ik de vorige keer in dit blad. Ik zou nu graag aandacht willen schenken aan het boek van Van der Knaap, hoewel het slechts beperkt verkrijgbaar is. Het behandelt immers een belangrijk stuk Hoornse geschiedenis.

Moeizaam begin

De verleiding is groot het werk van Van der Knaap te gaan vergelijken met dat van Onstenk. Omvang en uitvoering, die zeer verzorgd is, lopen bij beide publikaties weinig uiteen. Het behandelde onderwerp en de manier waarop de beide auteurs zich van hun taak gekwetend hebben, tonen verwante trekken. Natuurlijk is er aan de theologische hemel geen groter afstand denkbaar dan die tussen de beide behandelde geloofsgemeenschappen. In de praktijk valt het met die afstand nogal mee zoals ik hierboven al probeerde aan te geven.

De eerste hoofdstukken behandelen het moeizame begin van de gemeenschap der Hoornse Gereformeerden of zoals ze aanvankelijk genoemd werden de Afgescheidenen. Er was zeker in Hoorn in het begin weinig sympathie voor de nieuwe kerkelijke groepering. Na een proces tegen een groep Afgescheidenen uit Urk kwam het zelfs tot regelrechte vechtpartijen op de Rode Steen. Waardoor de beweging in Hoorn niet en in plaatsjes als Andijk, Urk en Enkhuizen wel aansloeg, is niet duidelijk.

Wellicht moeten we de oorzaken daarvan gedeeltelijk in de sociale sfeer zoeken. Het is duidelijk, dat het de uiterst kleine gemeente die hier kort na 1836, het jaar waarin het allemaal begon, ontstond, ontbrak aan leiders van enig sociaal of intellectueel aanzien. En de enige die voor dat aanzien had kunnen zorgen, de tekenaar Paulus Jolly, brak met de gemeente. Na een kort zelfstandig bestaan worden de Hoornse leden toegevoegd aan Andijk of Edam, later volgt een verbinding met Enkhuizen. De groei komt er pas na 1860 in. En in 1881 wordt een eigen kerkgebouw in gebruik genomen. Het is de door brand vernielde kapel van de Katholieken aan de Achterstraat die men restaureert met middelen die met veel moeite bijeen worden gebracht. De verkiezing van een eigen kerkeraad is het hernieuwd begin van een zelfstandige gemeente. Nu voorgoed.

De groei zit er dan in. Het aantal leden neemt gestaag toe. Niet duidelijk is, of die uitbreiding veroorzaakt wordt door een grote toeloop van nieuwe leden of door de grote kinderrijkdom in de Gereformeerde gezinnen. Want die gezinnen waren groot. Het gemiddelde lag beduidend boven het Nederlands gemiddelde in een tijd toen Nederland toch al bekend was om zijn snel groeiende bevolking.

Op een familiefoto van een van de voorgangers van de gemeente telde ik elf nakomelingen.

Organisaties

De geschiedenis van de Hoornse Gereformeerden laat weinig schokkende gebeurtenissen zien. Er zijn de gebruikelijke ruzies tussen de leden, in het begin nogal eens gevolgd door het bedanken van één van de betrokkenen. Het is een kenmerkend verschijnsel bij religieuze gemeenschappen waarin de persoonlijke geloofsbeleving altijd sterk op de voorgrond heeft gestaan. Verder natuurlijk de problemen met de financiën, gewoon in een kerk waarvan het grootste deel van de leden uit de minder welgestelde milieu's komt. Er is een rijk verenigingsleven. De Zondagsschoolvereniging „De Zaaier”, de vrouwenvereniging „Lydia”, de meisjesvereniging „Sursum Corda”, de jongelingsvereniging „t Mosterdzaadje” en de Gereformeerde mannenvereniging „Calvijn”. Veel van deze organisaties komen pas in de 20e eeuw op. Het was de tijd dat de kerken iets moesten stellen tegenover de wervende kracht van de massa-organisaties van socialisten, communisten en nationaal-socialisten. Natuurlijk kende ook Hoorn zijn strijd tegen wat men toen als hand over hand toenemende zedenverwildering zag. Een hoofdstuk apart vormt de Evangelisatie-commissie die vanuit Hoorn de zending bedrijft in geheel Noord-Holland ten noorden van het IJ. De motor achter dit zendingswerk is de gedreven, zeer sympathiek getekende ds. Slomp, „Frits de Zwerver”.

Persoonlijk element

Er staan meer van die domineesportretten in het boek en ze behoren niet tot het slechtste deel ervan. Bijvoorbeeld van de diplomaat Zantinge die zijn niet zo geletterde ruziënde gemeenteleden bij elkaar wist te houden of van de onconventionele Wesbonk.

Het boek ruimt aan het persoonlijk element een grote plaats in. De schrijver onderbreekt op regelmatige afstanden zijn verhaal door een met veel genealogische bijzonderheden verrijkte familiegeschiedenis, die dan een illustratie levert van een bepaald facet van het leven op Gereformeerde Grondslag. De Batema's, de Reeken, de Te Lintel Hekkerts, de Beeken en de Kieften, ze staan er met naam en toenaam in en als het even kan op zo antiek mogelijke foto's afgebeeld. Als de gekozen voorbeelden een juiste doorsnee te zien geven van het Gereformeerde milieu, mag de conclusie getrokken worden, dat de meerderheid behoorde tot de smalle gemeente. Het laatste

deel van het werk behandelt de oorlogstijd, de strubbelingen rond het evangelisatiewerk en de bouw van de nieuwe kerk aan de J. D. Pollstraat.

Te veel feitjes

Het is een gezellig kijkboek geworden, dat vooral door de oudere gemeenteleden met de glimlach van de herinnering ter hand zal worden genomen. De hoeveelheid foto-materiaal is overdadig. Mijns inziens had daarvan wel wat gemist kunnen worden. Reproducties van rekeningen voor leveranties van rollen gordijnstof, dakpannen of kachelpijpen aan de kerk of van uittreksels uit de Burgerlijke Stand maken het verhaal niet wezenlijk duidelijker.

Maar ook de tekst gaat aan die overdaad mank. De lezer krijgt een grote hoeveelheid feiten voorgeschoteld, maar de daarachter liggende oorzaken blijven onbesproken. Toegegeven, de geschiedenis van de Hoornse Gereformeerden wordt gekenmerkt door kleine vrij onbelangrijke voorvallen, maar deze voorvallen zijn de plaatselijke symptomen van een ontwikkeling die een belangrijk deel van de Nederlandse bevolking omvat. De verklaring uit een Calvinistische mentaliteit, zoals die in de inleiding wordt gegeven, blijft te vaag. Overigens wordt op een van de eerste bladzijden een schitterende karakteristiek van die mentaliteit gegeven. Maar alle mensen, ook Gereformeerden, zoeken naar wat in hun ogen de waarheid is en gebruiken daarbij de hulpmiddelen die hen ten dienste staan. Die hulpmiddelen en de omstandigheden waaronder die hulpmiddelen in het verleden gebruikt werden, verschilden nogal eens met die van de tegenwoordige tijd. En het is de belangrijkste taak van de geschiedsschrijver om dat voor zijn lezers duidelijk te maken.

Slechts tweemaal gaat de schrijver iets dieper in op de ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Kerk in Nederland. Dat is bij de Afscheiding van 1834 en bij de afsplitsing in 1944 van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (Art. 31 K.O.).

De Afscheiding van 1834, waaruit de Gereformeerde Kerk is voortgekomen, is een zeer complex verschijnsel. Zij kan niet alleen verklaard worden, zoals de schrijver doet, uit het verzet tegen het door koning Willem I in 1816 uitgevaardigde Algemeene Reglement voor de Nederlandsch Hervormde Kerk, tegen de grotere leervrijheid voor de predikanten en tegen de nieuwe gezangen. Er ligt een zeer diep geworteld gevoel aan ten grondslag dat conservatief, individualistisch en vaak opmerkelijk democratisch was. Het denken in en over de kerk had sinds 1619, het jaar van de Dordtse synode een ontwikkeling doorgemaakt. Die dat niet wensten te erkennen, gingen met de Afscheiding mee, de grote meerderheid bleef in de Nederlands Hervormde Kerk. Maar ook sociale verschillen kwamen bij deze beweging aan het licht. Waarom bleven anders de deftige heren van het Réveil, dat theologisch zeer dicht bij de Afscheiding stond, apart staan? Het is een algemeen aanvaard feit waarvoor ook dit boek de bewijzen levert, dat de Afscheidenen aanvankelijk hun aanhang voornamelijk in de lagere sociale milieus vonden. En waardoor was de afscheiding zo sterk plaats gebonden? Het zijn zaken waarvoor ik in een boek als dit meer aandacht had verwacht.

De uittreding van de mensen van artikel 31 in 1944 wordt goed behandeld, waarschijnlijk omdat deze beweging ook

nogal wat beroering bracht in de Hoornse gemeente. Andere soortgelijke afsplitsingen worden echter niet of ternauwernood genoemd. Op bladzijde 44 staat, dat op 9 juli 1892 de gemeente Hoorn officieel Gereformeerde Kerk te Hoorn is gaan heten. Een cryptische mededeling. De zaak wordt een stuk duidelijker, als men weet, dat in dat jaar Afscheidenen en Dolerenden uit de Nederlands Hervormde Kerk samen de Gereformeerde Kerken in Nederland gingen vormen. En in deze nieuw georganiseerde kerk lag zeer sterk de nadruk op de plaatselijke kerkelijke gemeente, ook in de naamgeving. En in dit verband zouden er ook een paar woorden gewijd moeten worden aan Abraham Kuiper en zijn Doleantie. Iets zal daarvan toch ook wel in Hoorn merkbaar zijn geweest. Hier zal toch ook wel gespaard zijn voor de eigen universiteit en hier liep men toch ook warm voor de Anti-Revolutionaire Partij?

Voor de ingewijden

Het hele boek is door dit alles teveel aan de oppervlakte gebleven. Bijvoorbeeld die spectaculaire groei: van 318 in 1942 naar 1.045 in 1970 en verder naar 1.200 in 1973. Verder geen cijfers. Iets meer informatie over die enorme toename in de na-oorlogse jaren had er toch wel gegeven kunnen worden? Het boek is teveel geschreven voor de mensen die het allemaal al weten. Enkele verduidelijkingen hadden het werk voor een veel grotere kring interessant kunnen maken. De vele ruzies die gevolgd werden door een bedanken als lid van de gemeente, moeten bijvoorbeeld voor een Katholiek een absurd verschijnsel zijn. Ook het verzet tegen het zingen van gezangen tijdens de dienst of het geschil over het evangelisatiewerk is voor buitenstaanders weinig duidelijk. Daarvoor had een verklaring van de naam Te Lintel Hekkert best gemist kunnen worden.

Door het gehele boek is echter bijzonder goed de oud-Calvinistische geest van de Gereformeerden weergegeven. Dat vind ik voor een schrijver van Katholieke huize een opmerkelijke prestatie.

Drs. J. P. H. van der Knaap, De banken zijn hard . (Honderd jaar „op G.G.” in Hoorn en omstreken). ISBN 90 70022.23.0. Aantal pagina's 200 Formaat 21x30 cm Verschenen in 1983 bij Uitgeverij Edecea BV, Hoorn. Boekhandelprijs f 75,—.

Een onderschat pand?

De Rijksmonumentenlijst beschrijft Grote Oost 7 in Hoorn als volgt: „Een 17e eeuws pand met hoge gevel, gebeeldhouwd fries en boogtrommelvullingen; stoep met ijzeren hekken”. Deze beschrijving lijkt ons wat magertjes voor dit toch wel bijzonder mooie pand.

Laten we dit huis eens wat verder bekijken om een gefundeerd oordeel te krijgen over de waarde ervan.

Het exterieur

Een exacte datering van het pand zoals het er nu staat is moeilijk, maar redelijkerwijs kan gesteld worden dat het laat 16e- vroeg 17e eeuws is. De top is vermoedelijk eens een trapgevel geweest. De ramen tussen de gemetselde pilasters met horizontale natuursteenbanden zijn ook niet oorspronkelijk en vermoedelijk 19e eeuws. Zowel de natuurstenen delen als het metselwerk zijn geschilderd. Op de helft van de gevel is een rijkversierde fries aangebracht, die gedragen wordt door twee consoles, de linker van hout, de rechter van zandsteen vervaardigd en beiden rijkelijk voorzien van snijwerk. Het fries zelf bestaat uit verschillende onderdelen. In het midden zien we het wapen van Drechterland, gedragen door twee kinderfiguurtjes (putti). Links en rechts van dit wapen zijn diverse figuurtjes aangebracht, die een korenschoof, druivetrossen en bazuinen vasthouden. Links en rechts wordt het fries begrensd door leeuwekoppen.

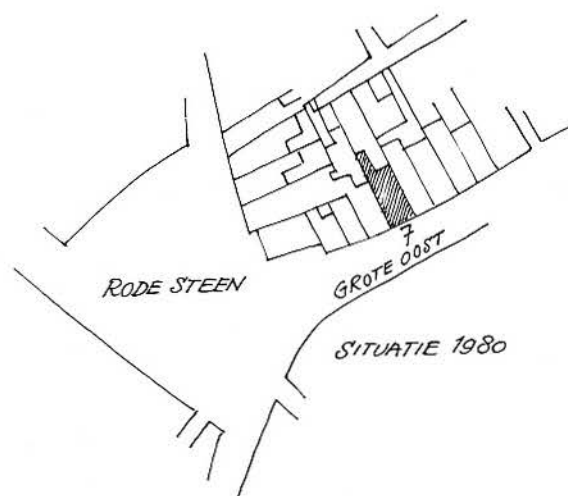
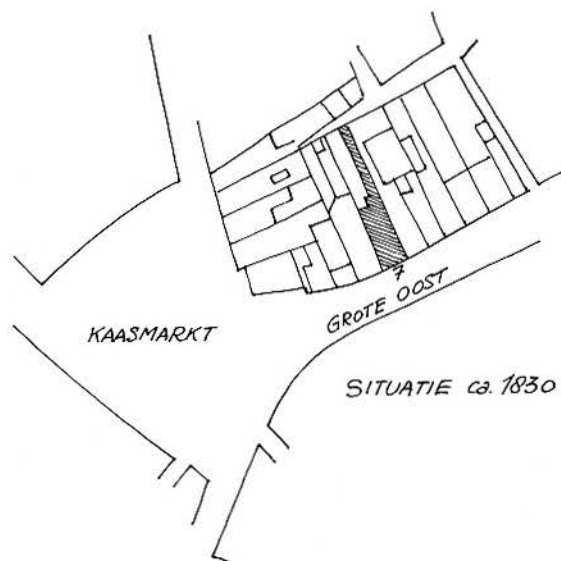
De boogtrommelvullingen boven de ramen van de eerste verdieping laten ons eveneens enkele wapenschilden zien: in het midden dat van Edam, met een stier, rechts daarvan het wapen van Alkmaar met de gekanteelde burcht en links het wapen van Hoorn, de Eenhoorn. De ingangspartij zit links en heeft een mooi snijraam. Om de deur te bereiken moet een stoep en trap bestegen worden, vervaardigd uit hardsteen en voorzien van een rijk smeedijzeren hekwerk aan beide zijden van het bordes. Hiervan zijn ook in Hoorn niet veel voorbeelden meer te vinden. De trapgevel is in het verleden verdwenen. Daarvoor in de plaats ziet men nu een afgewolfd dak met blauwe oud-hollandse pannen, waarin een dakkapel met een versierd fronton en gemetselde zijwangen. De pannensoort op het dakschild van de achtergevel, een verglaasde friese pan, zal vermoedelijk in Hoorn verder niet meer gevonden worden.

Het interieur

Inwendig heeft het huis een eiken houtskelet met eiken spanten in de kap. Het bovenste spantjuk is van grenenhout vervaardigd evenals de sporen. Dat het hier om ouderwets handwerk gaat is duidelijk te zien aan de disselsporen.

Op de verdieping heeft het houtskelet sleutelstukken en zwanen halskorbelen. Onder de stijlen zijn om en om zandstenen consoles aangebracht.

Een bezoek aan de voor- en achterkamer op de begane grond levert enkele verrassingen op: het plafond van de voorkamer is van 19e eeuws stucwerk, dat van de achterkamer echter bestaat uit eikenhouten moer- en kinderbalken, waarvan de laatste geprofileerd zijn. Bij de schoorsteen zien we een bijzonder fraai gesneden raveelstuk en tussen de kinderbalken zit spreidseel.

Oorspronkelijk was ook de achterkamer voorzien van een stuc-plafond, dat echter ongeveer 25 jaar geleden met donderend geraas naar beneden kwam. Wie schetst de verbazing van de bewoners, toen bleek dat daaronder zulk een schitterend balkenplafond verborgen zat. Gaande van de 1e naar de 2e verdieping vinden we een mooie eikenhouten spiltrap, welke vermoedelijk uit de 17e eeuw stamt. In de kelder bevindt zich het restant van een oude kookplaats met tegels en plavuizen.

Gewijzigde aanbouw

Op de hierbij afgebeelde tekeningen van het kadastrale plan uit ca. 1830 en ca. 1980 zien we duidelijke verschillen in de achteraanbouw van het pand. De situatie uit 1830 laat ons een aanbouw zien van een lange gaanderij of galerij, welke loopt vanaf het huis tot aan het glop in de Trommelstraat. In die tijd was een dergelijke aanbouw bij belangrijke woonhuizen normaal. Ze dienden m.i. om „droog” van het huis naar de rijtuigen achter het huis te kunnen lopen. Achter de huizen bevonden zich vaak stallingen of koetshuizen. In Hoorn zijn, voor zover bekend, nog twee van dergelijke gaanderijen aanwezig, nl. bij het pand Muntstraat 6, uitkomend op de Wisselstraat en het pand Rode Steen 16, waarvan de achterzijde uitkomt naast het pand Achterom 8. Deze beide galerijen zijn overdekt met een houten tongewelf. Bij archiefonderzoek naar verbouwingsplannen op het Grote Oost ben ik meerdere malen tot de ontdekking gekomen dat dergelijke galerijen in de 19e eeuw gesloopt werden.

De galerij van Grote Oost nr. 7 onderging hetzelfde lot en verdween in 1899.

Eigenaren vanaf de 18e eeuw

Naspeuringen in de archieven leverde voor mij voorlopig als eerste eigenaar (die ik vinden kon) een zeker Jan Ruurhoff op; deze verkoopt in 1784 het huis aan Elisabeth Petronella van Akerlaken voor f 3.300,—.

Deze Elisabeth woonde, volgens haar overlidensacte in 1808 op de Appelhaven en werd in de Grote Kerk begraven.

Volgens het verpondingsregister van 1806 was het pand toen genummerd Wijk H, nr. 101.

De volgende eigenaar was een zekere Jacob van Marken. We vinden hem voor het eerst in de zogenaamde papentregisters van 1809, waaruit blijkt dat hij in dat jaar in het pand Grote Oost 7 woont en daar ook zijn beroep van „Apothecar en Chemist” uitoefent. Hij was toen 24 jaar oud en geboren in Weesp. De nummering van het huis was weer gewijzigd en was toen Grote Oost, Wijk 8, nr. 99.

Ook in 1830, als volgens het Volkstellingenregister de huisnummering veranderd is in Wijk 8, nr. 101, woont Jacob van Marken nog in het pand. Hij is dan inmiddels gehuwd met Maria Marguerita Elisabeth de Feyfer en heeft 4 kinderen.

In 1832, bij de inwerkingtreding van het officiële Kadaster krijgt het pand de kadastrale aanduiding Sectie A, nr. 436. De volgende eigenaar koopt het huis op een publieke veiling; het is ene Pieter Boorsma, apotheker te Purmerend. Op 31 mei 1836 wisselt Grote Oost 7 weer van eigenaar en komt in handen van mr. Petrus Marcus van Goens, „officier bij de regtbank”.

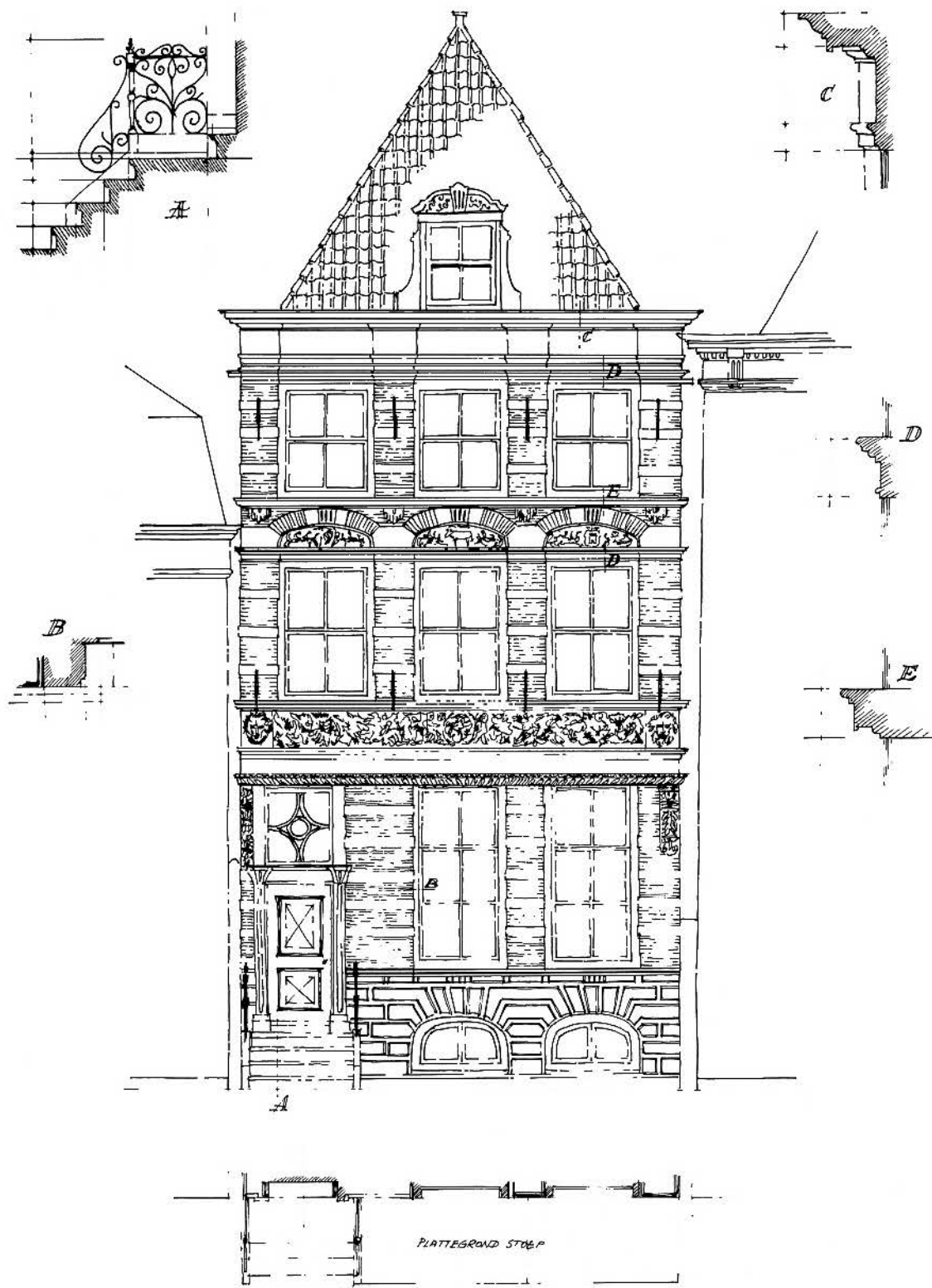
4 jaar later is er weer een nieuwe eigenaar, de „rentenierster” Susanna Cecilia Bartha Merens, die er ook volgens het Volkstellingsregister van 1850 woont. Direct na de aankoop laat zij enige verbouwingen aan het pand uitvoeren; welke dat waren is moeilijk te achterhalen, maar vermoedelijk zijn het wijzigingen aan de raampartijen op de eerste verdieping geweest en het aanbrengen van de stucplafonds op de bel-etage.

In 1840 is de huisnummering Grote Oost, Wijk 2, nr. 46 geworden. Na haar dood in 1856 erven Abraham Hermanns Blom, predikant te Dordrecht, gehuwd met Susanna Cecilia Bartha Broek, het pand, dat zij overigens in 1872 weer verkopen. De nieuwe eigenaar werd toen Christiaan Jan van Marle, „regter” te Hoorn. Hij houdt het in die hoedanigheid niet lang uit, want reeds in 1877 verkoopt hij het weer aan Pieter Best sv., koopman te Hoorn, die het huis ook gaat bewonen.

De eerdergenoemde gaanderij wordt in 1899 gesloopt en er wordt een keuken aangebouwd. De kadastranummering wordt weer eens gewijzigd en wel in Sectie A, nr. 3862.

Pieter Best beviel het blijkbaar best in dit huis, want hij blijft er wonen tot 1921, als hij het verkoopt aan Johan Coenraad Altorffer, ontvanger van de Directe Belastingen te Hoorn, die tevens de nieuwe bewoner wordt.

Elf jaar later wordt Grote Oost 7 weer geveild en komt in handen van de Hoornse fabrikant Dirk Jonkman, tot het jaar 1956, wanneer hij het aan de huidige eigenaar verkoopt. In 1982 vonden de laatste restauraties aan het pand plaats.

GROTE OOST 7, HOORN - 1944 -

copy
18. 84

Literatuur en bronnen

- Noord-Hollandsche Oudheden, A. W. Weissmann en G. van Arkel, uitg. 1891.
- Rijksmonumentenlijst.
- De Historische Schoonheid van Hoorn; J. C. Kerkmeijer.
- Hoorn, huizen, straten, mensen; uitg. Stichting Stadshersel Hoorn.

- Archiefdienst Westfriese Gemeenten: Papentregister 1806-1811
- Bevolkingsregister 1830 en 1850
- Leggers van het Kadaster 1832 - heden.
- Verpondingsregister 1806.
- Register van de 80e penning.

Vertrek

Ons medelid Jack Buiten heeft ons meegedeeld, dat hij zich genoodzaakt zag met ingang van 1 januari 1984 de redactie te verlaten. Activiteiten op ander minstens even nuttig gebied — de meesten weten, dat het hier gaat om de bouw van de maquette die het Hoorn van omstreeks 1650 moet laten herleven — beletten hem nog langer op een zinvolle manier mee te werken aan het tot stand komen van dit blad. We hebben volledig begrip voor dit besluit en willen hem hartelijk dank zeggen voor wat hij in de moeilijke kinderjaren van het blad ervoor heeft gedaan. Hij was de man die een aantal vervelende klussen heeft opgeknapt en ook degene die het grootste aantal nieuwe abonnees heeft aangebracht.

Door het verdwijnen van Jack Buiten is een plaats vrij gekomen die we op niet al te lange termijn weer hopen op te vullen. We gaan ervan uit, dat de omvang en de uitvoering van het kwartaalblad er niet onder zullen lijden.

De redactie

Tentoonstelling

Op 20 mei 1884 reed er voor het eerst officieel een trein van Zaandam naar Hoorn. De locomotief „Orion” trok een aantal wagens door het nog hoofdzakelijk met koeien bevolkte Noordhollandse landschap. In deze wagens bevond zich een uitgelezen gezelschap genodigden waaronder de minister van Binnenlandse Zaken, de commissaris des Konings en de burgemeesters van de aan de lijn liggende gemeenten. Er werden toespraken gehouden, rondritten in open landauers gemaakt, optochten georganiseerd, terwijl schoolkinderen de in plechtig zwart gestoken heren toezongen. Des avonds was er voor de uitverkorenen een diner van achtentwintig gangen. Dit alles terwille van de vooruitgang.

Het Westfries Museum organiseert ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van deze gebeurtenis van 20 mei tot en met 16 september a.s. onder de titel „Honderd jaar sporen naar Hoorn” een tentoonstelling waarop de verschillende kanten te zien zullen zijn van het bedrijf waarmee de Hoornse bevolking letterlijk en figuurlijk het industriële tijdperk binnenreed.

Voor de leden van „Oud-Hoorn” is het wellicht interessant te weten, dat deze expositie ruimschoots aandacht geeft aan het nog niet zo lang tot monument gepromoveerde Hoornse station en de plaats van dit gebouw in de ontwikkeling van de stationsbouw in Nederland. Ook van belang is het onderdeel waarin door middel van kaarten en foto's getoond wordt welke gevolgen de spoorwegaanleg voor de stadsplattegrond heeft gehad. Andere onderwerpen die de tentoonstelling behandelt zijn de voorgeschiedenis van de aanleg — waarin de Hoornse regent Opperdoes-Alewijn een belangrijke rol speelde —, de lijn met zijn verschillende reeds weer verlaten stations, het gebruikte rollend materieel, en de mensen die bij „het spoor” werkten.

In het volgend nummer wil ik iets dieper op deze tentoonstelling ingaan, maar ik raad nu al degenen die ook in de jongere geschiedenis van de stad geïnteresseerd zijn aan eens te gaan zien hoe de bescheiden industriële revolutie in Hoorn begonnen is.

H.W.S.

Stadsbeeld restauranties — wijzigingen — verval

J. M. Baltus

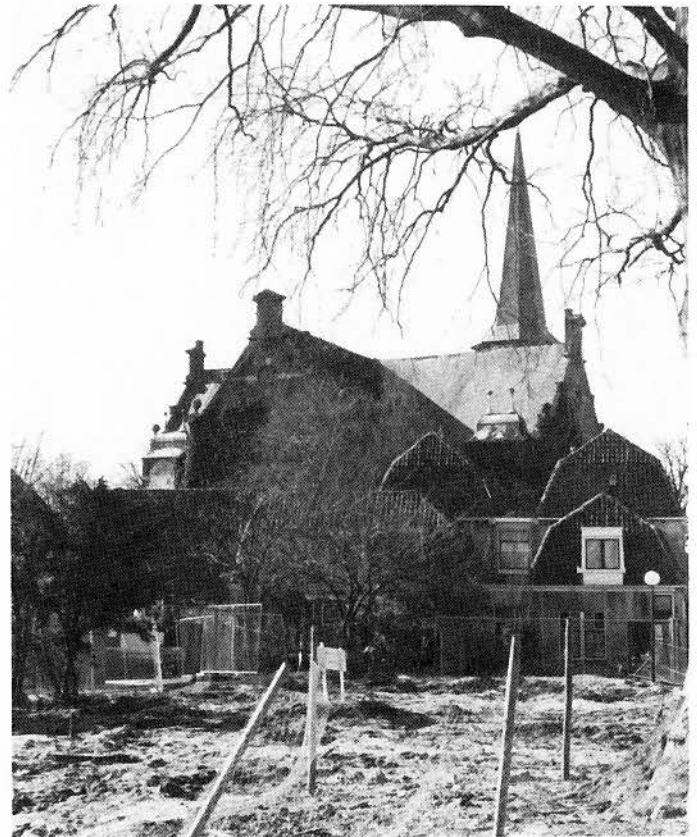
d.d. 5 maart 1984

Achterom 15 (monument)	Sint-Josefhuis; plan tot verbouwing in meerkamerwoningen en appartementen met behoud van 18de-eeuwse regentenkamers.
Bontekoestraat 4	Voormalige RMTS Schoolgebouw in bijzondere neo-renaissance stijl met jugendstil-elementen, wordt gesloopt voor nieuwbouw.
Gedempte Turfhaven 3-5-7	Voormalige „Walgemoed-panden“; nrs. 5 en 7 gebouwd in 1901 in typerende „chalet“-stijl. Plan voor verbouwing tot winkels beneden en appartementen op de verdiepingen.
Grote Noord 38	Muziekhandel. Voorgevel verbouwd; onderpui in oude stijl.
Grote Noord 115 (monument)	Voormalig restaurant De Zaadmarkt; inwendig verbouwd.
Kleine Noord 32 (monument)	Noorderkerk; start restauratie kerkmeubilair door studenten van restauratorenopleiding Amsterdam.
Kerkstraat 1 (monument)	Eethuis. Interieur gewijzigd in oude stijl. Luiken voor kruiskoziijnen in voorgevel mankeren nog steeds.
Kerkplein (beeldbepalend)	Grote Kerk; aanschrijving van gemeente Hoorn aan Hervormde Gemeente maatregelen te treffen voor noodzakelijk onderhoud wegens instortingsgevaar middengedeelte van transept.
Kerkplein 3 (beeldbepalend)	Horecabedrijf. Na brand verbouw en nieuwbouw van belendende gedeelte Pieterseliesteeg 6.
Peperstraat 2-4 (beeldbepalend)	Woonhuizen. Stichting Stadsherstel Hoorn gaat panden renoveren.
Trommelstraat 3	Pakhuis; verbouwd in oude stijl.
West 62	Woonhuis met beneden bedrijfsruimte. 17de-eeuws houtskelet; in voorgevel diverse gevelstenen, jaartalstenen en leeuwenmaskers, anno 1638. Wordt verbouwd met behoud van houtskelet en gevelstenen.
West 64	Gesloopt voor nieuwbouw woonhuis.
West 70	Open ruimte na sloop van in 1979 verbrande bar-dancing De Buik. Plan tot herbouw; eventueel archeologisch onderzoek op een van Hoorns oudst bebouwde gedeelten.
Wisselstraat 10 (monument)	Woonhuis met beneden bergruimte. Stichting Stadsherstel Hoorn gaat pand renoveren.

Grote Noord 38

Grote Kerk

Trommelstraat 3

Peperstraat 2-4

Kerkplein 3

Gedempte Turfhaven 3-5-7

